

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

ТЕМА: «Розробка та просування агро-туру з України до Німеччини»

Здобувача

Шпак В.А.

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник/ки д.е.н., проф. Саркісян Г.О.

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

К.е.н. старший викл . Іванченков В.С.

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 22.11. 2022 р., протокол № 5.

Завідувач кафедри ТБтаР _____

(підпис)

Наталя ДОБРЯНСЬКА

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Одеса - 2022 рік

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

Робота містить 95 сторінок , 4 таблиці, 19 рисунків, список літератури з 34 найменувань, 2 додатки.

Метою виконання роботи є аналіз аграрного туризму, його видів, стану та перспектив розвитку, аналіз міжнародних послуг в аграрному туризмі, дослідження аграрного туризму в Німеччині, виявлення основних об'єктів аграрного туризму, розробка агро туру з України до Німеччини .

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають об'єкти аграрного туризму Німеччини.

Агротуризм — організоване перебування туристів у селянській родині, яка займається сільськогосподарською та іншою діяльністю. Основу агротуристичної пропозиції становить розміщення, яке може бути поєднане (залежно від умов) з дворазовим харчуванням або можливістю купівлі свіжих продуктів харчування на місці та самостійного приготування їжі. Складові агротуризму не є новими; більшість з них — повсякденні. Окрім цього, до агротуризму належать деякі елементи персонального продажу та різного роду участі та спостереження за процесом сільськогосподарського виробництва. Найчастіше для суб'єктів, які пропонують агротуристичні послуги і продукти, він стає додатковим джерелом одержання доходів.

В основу ідеї агротуризму покладено переконання, що селянське господарство є головним об'єктом, який може надавати туристичні послуги. Володіючи вільними трудовими, житловими ресурсами у поєднанні з власними недорогими продуктами харчування та завдяки підприємницькій діяльності, воно може поповнити свої доходи. Однак практика засвідчує, що агротуристичною діяльністю зацікавлені інші господарюючі суб'єкти, а саме: різні комерційні структури, передусім ті, що знаходяться на території, яка за своїми природними і кліматичними особливостями пасує для туризму.

Німеччина є одною з провідних країн Європи в організації агро-турів, в роботі проаналізовано основні туристичні об'єкти.

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки та рекомендації, розроблено агро-тур з України до Німеччини, надано рекомендації з його просування, проведено економічні розрахунки.

Одержані результати можуть бути використані туристичними компаніями для розширення послуг, посольством Німеччини в Україні для зміцнення міжнародних відносин.

Рік захисту роботи - 2022

ANNOTATION

for a bachelor's degree

The work contains 95 pages, 4 tables, 19 figures, a bibliography of 34 titles, 2 appendices.

The purpose of the work is the analysis of agrarian tourism, its types, state and development prospects, the analysis of international services in agrarian tourism, the study of agrarian tourism in Germany, the identification of the main objects of agrarian tourism, the development of an agro tour from Ukraine to Germany.

The object of analysis, generalizations and research are the objects of agrarian tourism in Germany.

Agritourism is an organized stay of tourists in a peasant family engaged in agricultural and other activities. The basis of the agritourism offer is accommodation, which can be combined (depending on the conditions) with two meals a day or the possibility of buying fresh food on the spot and preparing food yourself. The components of agritourism are not new; most of them are everyday. In addition, some elements of personal selling and various types of participation and observation of the agricultural production process belong to agritourism. Most often, it becomes an additional source of income for entities that offer agrotourism services and products.

The idea of agritourism is based on the belief that the peasant economy is the main object that can provide tourist services. Possessing free labor, housing resources, combined with its own inexpensive food products and through entrepreneurial activities, it can supplement its income. However, practice shows that other economic entities are interested in agro-tourism activities, namely: various commercial structures, especially those located in the territory, which due to its natural and climatic features is suitable for tourism.

Germany is one of the leading countries in Europe in the organization of agro-tours, the main tourist objects are analyzed in the work.

Based on the results of the completed work, conclusions and recommendations were formulated, an agricultural tour from Ukraine to Germany was developed, recommendations for its promotion were provided, and economic calculations were carried out.

The obtained results can be used by tourist companies to expand services, by the German embassy in Ukraine to strengthen international relations.

Year of protection of work - 2022

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
(ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ)

Факультет	Технології вина та туристичного бізнесу
Кафедра	Туристичного бізнесу та рекреації
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Міжнародний туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри ТБгаР

Наталя ДОБРЯНСЬКА

_____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Віталій ШПАК

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

1. Тема роботи «Розробка та просування агро-туру з України до Німеччини»

Затверджена наказом академії від 15.08.2022 наказ № 459-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 15.12.2022

3. Вихідні дані роботи

Статистичні дані, сайти, підручники, монографії та наукові статі

4. Перелік питань, які потрібно розробити

4.1. Аграрний туризм. Основні поняття та визначення.

4.2 Стан та перспективи аграрного туризму в світі

4.3 Розробка та просування агро-туру з України до Німеччини

5. Перелік графічного матеріалу

Презентація до кваліфікаційної роботи (15 слайдів)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 3	Наталя ДОБРЯНСЬКА	15.08.2022	15.12.2022

7. Дата видачі завдання 15.08.2022

Керівник/ки: д.е.н., проф. _____ підпис Саркісян Г.О. Ім'я ПРІЗВИЩЕ
к.е.н. старший викл. _____ підпис Іванченков В.С. Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Завдання прийняв/ла до виконання Шпак В.А. Ім'я ПРІЗВИЩЕ
 _____ підпис

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи
1.	Отримання теми для дипломної роботи	15.08.2022
2.	Затвердження плану дипломної роботи	01.09.2022
3.	Складання бібліографії	20.09.2022
4.	Розділ 1	20.10.2022
5.	Розділ 2	15.11.2022
6.	Розділ 3	15.12.2022
7.	Здача закінченої дипломної роботи	15.12.2022
8.	Розробка презентації	19.12.2022

Здобувача/ки _____ Шпак В.А. Ім'я ПРІЗВИЩЕ
 _____ підпис

Керівник/ки д.е.н., проф. Саркісян Г.О. Ім'я ПРІЗВИЩЕ
 _____ підпис

к.е.н. старший викл. Іванченков В.С. Ім'я ПРІЗВИЩЕ
 _____ підпис

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Шпак В.А.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ I Агротуризм як вид сільського-зеленого туризму.....	11
1.1. Агротуризм. Основні поняття та визначення	11
1.2. Агроекотуризм як новий напрямок сільського-зеленого туризму.....	16
1.3. Основні види агротуристичної діяльності, основні умови і ознаки....	19
1.4. Агротуризм як вид розвитку підприємств сільського господарства...24	
Висновки до 1 розділу.....	32
РОЗДІЛ 2 Світовий досвід організації та розвитку агротуризму.....	35
2.1. Стан та перспективи міжнародного агротуризму.....	35
2.2 Досвід Європейських країн у сфері агротуризму.....	44
2.3. Розвиток агротуризму в контексті соціально-економічного розвитку села	46
2.4 Агротуризм Німеччини	56
2.5 Дослідження об'єктів агротуризму Німеччини.....	61
Висновки до 2 розділу.....	79
РОЗДІЛ 3 Розробка та просування агро-туру з України до Німеччини.....	81
3.1. Розробка агро-туру з України до Німеччини.....	81
3.2 . Розрахунок вартості туру.....	87
3.3 Просування агро-туру з України до Німеччини.....	87
Висновки до 3 розділу.....	90
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ.....	92
ДОДАТКИ У ВИГЛЯДІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ	

ВСТУП

Рік від року аграрний туризм стає все популярнішим. Він успішно розвивається в Німеччині, Австрії, Швейцарії, Франції, Італії, Іспанії, Канаді, Домініканській Республіці і на Кубі.

Агротуризм – одна з галузей індустрії відпочинку, яка не тільки дозволяє городянам активно провести час на свіжому повітрі, харчуючись екологічно чистими продуктами, а й пропонує сільським районам реальну альтернативу розвитку.

Перш за все, сенс відпочинку в селі в його екологічності і природності. Комфортні курорти позбавлені того романтизму, тієї первісності, що в усі часи допомагала людям самостверджуватися і набиратися здоров'я.

Вперше про сільський туризм заговорили в Європі десять років тому. Тоді у Франції було вже близько тридцяти п'яти тисяч ферм з міні-готелями. У свій час вперед вирвалася Англія: британські фермери могли запропонувати городянам майже сто двадцять тисяч місць. У Німеччині десять років тому налічувалося двадцять тисяч ферм з готелями. Мода на сільський туризм захопила також Голландію, Швейцарію, Ірландію, Грецію, Португалію. І особливо Італію.

На Апеннінському півострові сьогодні більше десяти тисяч ферм з маленькими готелями. У Західній Європі аграрному туризму віддали перевагу близько сорока мільйонів городян. Основні клієнти – сім'ї з дітьми. У Швейцарії свої послуги з організації житла і активного сільського відпочинку сьогодні пропонують двісті сімдесят фермерських господарств.

Цей вид туризму особливо приваблює дітей: їм подобається возитися з домашніми тваринами, збирати овочі, фрукти, ягоди. Аграрна тенденція намітилася і в німецькому туризмі. Таким чином, агротуризм перетворився на важливе джерело доходів для багатьох сільськогосподарських підприємств. Перевага сільського туризму не тільки в тому, що він дешевше курортного, але і в тому, що він допомагає місцевому населенню, створюючи нові робочі місця.

Аграрний туризм вирішує проблеми фермерів зі збутом продукції, залучає в село додаткові інвестиції.

Уже кілька років розвивається сільський туризм і в Польщі. За неповними статистичними даними, щорічно в цій країні послугами агротурбізнеса користуються більше півмільйона чоловік. У селян, що небагаті, а їх в Польщі більшість, турист може спробувати справжнього сільського життя сповна – аж до зручностей у дворі. Заможні селяни, як правило, пропонують повний міський комфорт, а поруч може бути обладнаний басейн. Відразу помітно, що такий селянин швидко зрозумів прибутковість аграрного туризму і зміг інвестувати в нього свої гроші. Тепер його завдання – привернути увагу туриста. Головна вимога до всіх господарів ферм – найсуворіше дотримання міжнародних санітарно-гігієнічних стандартів, забезпечення гостям безпеки [1].

Метою роботи є розробка та просування агротуризму до Німеччини з України.

Об'єктом дослідження є процес функціонування та розвитку агротуризму на засадах підприємництва у селі. Предметом дослідження є сукупність науково-теоретичних, методичних і практичних аспектів підвищення ефективності агротуристичної діяльності та формування ринку агротуристичних послуг на місцевому рівні.

Розділ I Агротуризм як вид сільського-зеленого туризму

1.1 Агротуризм. Основні поняття та визначення

Туризм, який пов'язаний з перебуванням в особистому селянському чи фермерському господарстві, характеризується різними формами проведення вільного часу, використовуючи туристичні послуги в межах сільської гостинної садиби. Власне, такий вид сільського туризму прийнято називати агротуризмом.

Наприкінці ХХ ст. в українській, як і світовій, літературі з'явилося поняття "агротуризм" (*agritourism*): "агро" походить від грецького терміну "*agros*", що означає "поле", а у складних словах відповідає поняттям "земля", "землеробський", і "*agrónomos*", яким позначають причетність до господарювання у сільській місцевості.

Туризм — це форма активного відпочинку за межами місця постійного проживання. До відпочинку спонукають фізичні, пізнавальні, спортивні та інші потреби. Агротуризм де факто є поняттям, яке з'явилося як наслідок пропозиції щодо надання туристичних послуг у селянському чи фермерському господарстві. З розвитком туристичного руху воно стало об'ємним, окреслюючи види діяльності, пов'язані з обслуговуванням не лише туристів, й власне односельчан. Тому поняття "агротуризм" трактується дещо інакше туристами та суб'єктами господарської діяльності. Для туриста агротуризм означає туристичну активність людини, яка має намір пізнати сільськогосподарське виробництво і/або відпочити у сільському середовищі. Натомість суб'єкти, що надають агротуристичні послуги, в поняття "агротуризм" вкладають різне значення: наприклад, це розміщення — агроготелі, харчування — агрогастрономія, відпочинок — агровідпочинок, спорт — агроспорт, і навіть лікування, реабілітація — агротерапія.

Під агротуризмом Я. Маєвський розуміє різні форми туризму, пов'язані з функціонуванням сільського господарства. Сільськогосподарське виробництво і годівля тварин становлять одну з істотних принад. Сільський

туризм, за визначенням науковця, являє собою кожен вид туризму, який відбувається у сільському середовищі й використовує його цінності. Сільський спосіб життя, природа, краєвиди, культура, архітектура тощо є головними принадами [2].

Агротуризм — організоване перебування туристів у селянській родині, яка займається сільськогосподарською та іншою діяльністю. Основу агротуристичної пропозиції становить розміщення, яке може бути поєднане (залежно від умов) з дворазовим харчуванням або можливістю купівлі свіжих продуктів харчування на місці та самостійного приготування їжі. Складові агротуризму не є новими; більшість з них — повсякденні. Окрім цього, до агротуризму належать деякі елементи персонального продажу та різного роду участі та спостереження за процесом сільськогосподарського виробництва. Найчастіше для суб'єктів, які пропонують агротуристичні послуги і продукти, він стає додатковим джерелом одержання доходів.

В основу ідеї агротуризму покладено переконання, що селянське господарство є головним об'єктом, який може надавати туристичні послуги. Володіючи вільними трудовими, житловими ресурсами у поєднанні з власними недорогими продуктами харчування та завдяки підприємницькій діяльності, воно може поповнити свої доходи. Однак практика засвідчує, що агротуристичною діяльністю зацікавлені інші господарюючі суб'єкти, а саме: різні комерційні структури, передусім ті, що знаходяться на території, яка за своїми природними і кліматичними особливостями пасує для туризму. Відомі приклади зацікавлення міжнародним капіталом агротуристичною діяльністю у найбільш мальовничих територіях та інвестування у такого типу проекти, які дають швидку окупність вкладеного капіталу. Може статися так, що за деякий час селяни залишаться за межами ринку найбільш атракційних туристичних послуг і продуктів, а також будуть витіснені з найбільш привабливих місць рекреаційного характеру.

Агротуризм є проміжною формою, що належить до сільського і наближена до фермерського туризму. Охарактеризувати агротуризм можна

як форму відпочинку, яка реалізується в сільській місцевості з типовим сільським господарством, опирається на використання нічліжної бази і рекреаційні розваги, пов'язані з веденням селянського господарства і його оточенням (природним, виробничим, наданням послуг), підтримання тісного зв'язку із селянським господарством чи його еквівалентом з використанням житлових і господарських будівель, а також харчової пропозиції, з залученням широкого кола рекреаційних розваг як поза господарством, так і в самому господарстві.

Агротуризм можна визначити як вид сільського туризму пізнавального і відпочинкового характеру, пов'язаний з використанням особистих господарств населення або земель сільськогосподарських підприємств, які тимчасово не використовуються в аграрній сфері.

Головною фігурою в забезпеченні функціонування зазначених видів туризму, організації відпочинку на селі є сільська родина, яка надає житло, харчування і знайомить з особливостями сільської місцевості.

Агротуризм як явище містить такі складові:

- турист — бажає відпочивати в екологічно чистих і привабливих місцях, налагодити контакт з господарями (брати участь у веденні господарства); активно проводити час, пізнати культуру і традиції місцевості;

- господар — пропонує власні помешкання і харчування, може бути провідником, організатором вільного часу, цікавим співрозмовником;

- селянське господарство — охайно облаштоване місце відпочинку, яке, зберігаючи свою основну функцію, одночасно забезпечує відпочивальникам можливість контакту з домашніми та свійськими тваринами;

- село — спільнота людей, яку об'єднують звичаї, плани, яка з організаційного погляду становить взаємодоповнювальний уклад (поділ на різноманітні послуги), але водночас це територія з інфраструктурою, яка задовольняє потреби туристів;

- природне середовище — чисте повітря, близькість озер, річок, лісу, можливість милуватися мальовничими пейзажами.

Агротуризм забезпечує доходи не лише господарствам, які надають послуги, а також власникам магазинів, заправних станцій, ремісникам та іншим мешканцям села. Тут починає діяти так званий ефект лавини, який приводить в рух місцеву господарську інфраструктуру. У результаті доходи, отримані від туристів, сприятимуть збільшенню попиту на інші види послуг, які з туризмом можуть і не мати нічого спільного.

Зауважимо, що поняття "сільський туризм" і "агротуризм" не є рівнозначними, хоча ці види туризму тісно пов'язані між собою. Загалом сільський туризм, окрім показу процесу виробництва рослинницької і тваринницької продукції та продуктів домашньої переробки, охоплює ті види людської діяльності, які відносять до сільського способу життя, культури, віросповідання. Зосередження на агротуристичній діяльності без сільського туризму є штучним, оскільки особисті селянські господарства становлять істотну частину сільських територій.

У країнах Європейського Союзу село виконує багато несільськогосподарських функцій, і різниця між агротуризмом і сільським туризмом там є суттєвою. На територіях, де сільськогосподарське виробництво значно розпорошене чи роздрібнене, де компактно проживає і добре організована сільська спільнота, доцільнішим є застосування поняття "сільський туризм". З розвитком урбанізаційних процесів, значення традиційної сільської спільноти відходить на другий план, оскільки зростає роль міст. Тому, можливо, у майбутньому термін "агротуризм" будуть вживати частіше.

На рис. 1.1 зображено піраміду, на якій показано місце сільського туризму й агротуризму стосовно інших форм туристичної діяльності. Що вище розташований на піраміді вид туризму, то вужча його сфера і значення.

Рис. 1.1. - Піраміда видів туризму

У проблематиці щодо чіткого визначення різних видів туризму серед науковців нагальним є вирішення питання обґрунтованості виокремлення агротуризму, оскільки туризм, як і агротуризм, має на меті задоволення потреб туриста, що пов'язані з подорожуванням, пізнанням, відпочинком, рекреацією чи спортом. Тому виникає питання, чи є ознаки, які дають змогу відрізнити агротуризм від інших видів туризму? Якщо так, то виокремлення агротуризму є обґрунтованим. Усе частіше в межах туризму вирізняють галузеві спрямування, наприклад, туризм, пов'язаний з виготовленням вина (*wine tourism*), гастрономічний туризм (*food tourism*), екотуризм тощо. Та все ж основним чинником залишається відвідання селянського господарства і сільських територій. Немає причин, щоби не розмежовувати агротуризм і суто сільський туризм. Отже, відповідь на це запитання принаймні є частково позитивною.

Наведемо три головні ознаки, які характерні для агротуризму і вирізняють його від загальноприйнятого.

Першою особливістю є можливість задовольнити потребу людини брати участь у процесі виробництва продуктів харчування, у житті селянської родини та місцевої громади. Агротуризм у такий спосіб важко зрозуміти, але це є досить амбітна форма туризму. Цим видом туризму не цікавиться основна маса туристів, а лише ті, хто хоче поєднати відпочинок з набуттям нових умінь.

Другою характерною ознакою агротуризму, порівняно з масовим, є можливість справдження пізнавальної потреби людини у сфері аграрного виробництва й етнографії. Агротуризм створює умови для пізнання життя селян, їхньої культури і звичаїв у регіональному вимірі.

Третьою ознакою агротуризму є можливість вдоволення емоційних потреб, які полягають у безпосередньому контакті з домашніми й свійськими тваринами; продуктами рослинної і тваринної переробки; задоволення потреби переживання сільської ідилії, яка пов'язана із навколишньою атмосферою, тишею, шумовим фоном села тощо. Якщо агротуризм позбавлений елементу пізнання, не забезпечує емоційні потреби людини, а ґрунтується лише на відпочинку, рекреації й задоволенні, то він не відрізняється від конвенційного (типового) туризму [3].

1.2 Агроекотуризм як новий напрямок сільського-зеленого туризму

Узагальнюючи всі види сільського туризму можна виокремити агроекотуризм, як ведення туристичної і сільськогосподарської діяльності селянськими чи фермерськими господарствами відповідно з принципами збалансованого розвитку, які передбачають методи органічного виробництва. Головною метою агроекотуризму є пропагування ведення сільськогосподарського виробництва селянським господарством органічними методами та розвиток таких форм туризму, які безпосередньо пов'язані з атракційним природним середовищем, що дозволяє на цій основі організовувати активний, пізнавальний відпочинок і при цьому не спричиняти шкідливих змін довкіллю.

Серед інших видів туризму можна виокремити такі особливі ознаки агроекотуризму:

- він є активною формою детального пізнання органічного землеробства, що характеризується біологічними особливостями вирощування сільськогосподарських культур;

- дотримується гармонії природних екосистем та культурних особливостей місцевих спільнот;
- приносить фінансові засоби для ефективної охорони природної спадщини та приносить реальні суспільно-економічні користі селянському господарству та місцевій спільноті.

Перелічені ознаки агроекотуризму дають змогу виявити взаємозалежності між причиною його виникнення (засоби виробництва, природи, матеріальної і духовної культури) та цілями розвитку цієї форми подорожі (охорона природи, збереження культурної спадщини та поліпшення рівня життя корінних жителів регіону), як графічно зображено на рис. 1.2.

Отже, агроекотуризм — це відпочинок у селянській родині, яка займається сільським господарством органічними (біологічними) методами (у господарствах, які мають відповідні сертифікати чи знаходяться в процесі екологічного перепрофілювання) [4].

Рис. 1.2 - Взаємозалежності між цілями розвитку агроекотуризму та засобами середовища

Агроекологічні послуги можуть надавати лише господарства, які базуються на екологічних методах ведення сільськогосподарського виробництва. Основою екологічного землеробства є цілковита відмова у

процесі виробництва продуктів харчування від сільськогосподарських, ветеринарних і споживчих хімічних засобів.

Селянські господарства, які у своїй діяльності застосовують екологічні методи господарювання, мають освітню вартість. Вони навчають тривалого і гармонійного використання природи та дбайливого ставлення до всіх живих істот, дають можливість дізнатися і побачити, як вирощуються екологічні продукти високої споживчої якості. Розвиток екологічного сільського господарства має неоціненне значення для підвищення знань про природу як елемент культури сучасної людини пропагандистів агроекотуризму, сільського населення і туристів .

Отже, провадження туристичної діяльності у поєднанні з екологічними методами є одним із основних принципів агроекотуризму. Функціонування у цій сфері підпорядковується принципу "екологія скуповується".

До найважливіших екологічних ознак розвитку агроекотуризму належать:

- охорона природного середовища шляхом популяризації екологічно ефективних, суспільно — відповідальних і приязних довкіллю форм туризму;
- провадження туристичної та сільськогосподарської діяльності з пристосуванням до навколишнього природного середовища;
- виробництво сільськогосподарських продуктів з урахуванням екологічних вимог;
- розвиток інфраструктури, яка підтримує екологічні складові туризму (транспорт, альтернативні джерела енергії, господарювання відходами, водопостачанням і водовідведенням).

Екологічне землеробство в економічно розвинутих країнах динамічно розгортається як галузь сільського господарства і яке потрібно поширювати в Україні. Однак перепрофілювання селянського господарства вимагає часу та значних матеріальних і моральних зусиль, що деякий час супроводжуватиметься зменшенням виробничо-фінансових показників та, за відсутності державних програм підтримки екологічного землеробства, може

спричинити їх банкрутство. Практика засвідчує, що основним показником динамічного зростання агроекологічних господарств, поряд з усвідомленням важливості споживання здорових, екологічно чистих продуктів харчування, є підвищення життєвого рівня українського суспільства.

В Україні практично немає агроекологічних господарств, а розвивається екотуризм, що відбувається в основному на територіях, які знаходяться під охороною держави та охоплює різні туристичні послуги планування і реалізація яких відбувається з обумовленням природного середовища.

З розвитком економіки нашої країни сільські території, які мають унікальні природні місця, будуть зменшуватися внаслідок їх поступової деградації. Одночасно зростає зацікавленість туристів відпочинком у безпосередньому контакті з природою. Там, де туризм має велике економічне значення, доходить до конфліктів між можливостями природного середовища та потребами туристів і місцевих спільнот, які вбачають в його розвитку конкретні вигоди. Зменшенню тиску на природне, культурне та виробниче середовище слугує розроблення попереджувальних заходів для туристичного руху внаслідок раціонального його управління, піднесення екологічної свідомості жителів міст та приймаючих територій. У цей спосіб екотуризм реалізує принципи збалансованого туристичного розвитку сільських територій, який не має спричиняти порушення рівноваги природних екосистем за одночасного задоволення потреб туристів і місцевих спільнот.

1.3 Основні види агротуристичної діяльності, основні умови і ознаки

Агротуристична діяльність — це надання туристичних послуг гостям, які перебувають у особистому селянському чи фермерському господарстві.

Сільськогосподарські підприємства, які забезпечують населення продуктами харчування, можна умовно поділити на дві категорії:

- особисті селянські та фермерські господарства, які в основному функціонують, використовуючи працю членів сім'ї власника (господаря);
- колективні сільськогосподарські підприємства із значною площею сільськогосподарських угідь, обсягами виробництва товарної продукції, кількістю найманих працівників.

Особисте селянське господарство як основний елемент системи сільського життя і господарювання відходить від моделі традиційного самодостатнього, самозабезпеченого господарства, яке тримає курс на задоволення потреб продукцією власного виробництва. На його місці постають господарства ринкового й комерційного типу, які орієнтовані на потреби ринку й отримання якнайбільшого доходу. З різнобічного й багатофункціонального воно трансформується на господарство спеціалізоване; відтак ця спеціалізація є до певної міри вузькопрофільною і виявляється у різних площинах (відгодівельні, рільничі, овочеві господарства). Ця еволюція зумовлена засадами ринкової економіки, аграрною політикою держави й може формувати напрями розвитку та стан особистих селянських господарств.

Власники особистих селянських і фермерських господарств мають змогу впливати на процеси активізації сільських територій. Їх господарства здатні диференціювати свої доходи за внаслідок зміни спеціалізації. Це може бути діяльність, пов'язана з насадженням лісів, обслуговуванням туристів, переробленням сільськогосподарської сировини, торгівлею, ремеслом тощо.

Функціонування особистого селянського господарства, у тому числі агротуристичного, визначається також іншими умовами, до яких належать:

- майновий капітал (машини та сільськогосподарські знаряддя, господарські будівлі й житлові будинки, споруди, які є (або можуть бути) пристосовані для прийняття туристів);

- фінансовий капітал (готівка, заощадження, якими володіє селянська сім'я і які можуть бути спрямовані на розвиток виробництва, реалізацію туристичних намірів);
- робоча сила (члени родини, їх вік, кваліфікація, освіта, знання, фізичні здібності), що може бути залучена у виробничу діяльність й надання туристичних послуг;
- земля, її площа, територія, яка може бути використана для туристичних цілей (спортивний майданчик, наметове поле, штучні водойми);
- інші засоби господарства (домашні тварини, транспортні засоби, туристичний інвентар), які використовуються у господарстві й можуть бути застосовані для потреб туристів;
- цінності середовища: природні (пасовища, сінокоси, багаторічні насадження, ліси, клімат), культурні (звичаї, обряди, традиції, заходи культури), суспільні (сільські жителі, їх ставлення до туристів, гостинність, доброзичливість).

Важливо, щоби наявні засоби господарства, потенціал сім'ї й оточення правильно використовувались у туристичній діяльності.

Особисте селянське (агротуристичне) господарство характеризується тим, що воно виконує певні функції. З одного боку, воно створює умови для відносно повної само-зайнятості й самодостатності сім'ї, а з іншого — багатьма своїми діями прислужується ширшому суспільному оточенню, постачаючи надлишки сільськогосподарської продукції для задоволення потреб населення. Воно також слугує туристам — даючи змогу проведення вільного часу, місцевій спільноті — забезпечуючи їй певні економічні вигоди, такі як зменшення безробіття, підвищення життєвого рівня.

Попередні спостереження засвідчують, що можна виділити дві групи селянських господарств, які починають суттєво розвиватися. Першу групу становлять активні селянські господарства, для яких надання туристичних послуг є додатковою діяльністю, яка не вимагає значних фінансових,

матеріальних і трудових затрат та реалізовується зазвичай у чітко визначений літній чи зимовий сезон. Отримані доходи частково використовують на розвиток сільського господарства та покращують економічний стан родини. Стандарт пропонованих приміщень невисокий, відчувається відсутність або обмежена пропозиція додаткових туристичних послуг.

Натомість домінуючу групу становлять особисті селянські господарства, власники яких, з причин високих витрат і низьких доходів, відмовилися від виробництва товарної сільськогосподарської продукції й прийняли рішення щодо повноцінного ведення агротуристичної діяльності. Як правило, це господарства, які спеціалізувалися на утриманні великої рогатої худоби, кіз, овець, коней, кролів, розведенні риб тощо. До цієї групи також належать господарства, які володіють невеликими площами угідь та спеціалізувалися на несільськогосподарській діяльності. Їх власники повністю переплановують свою садибу для задоволення потреб гостей (малий пансіонат, заїжджий двір, притулок), зберігаючи при цьому домашню атмосферу, додатково вводячи елементи, які підсилюють сільський стиль життя селян певної території. До цієї групи належать й господарства, які були придбані мешканцями міст, котрі вважать цю діяльність перспективною, що в свою чергу підтверджує їх соціальний статус^[1].

Особисте селянське господарство можна прирівняти до промислового підприємства безперервного циклу виробництва. У ньому дуже обмежене поняття вільного часу, відпустки. Отже, таке господарство може надавати туристичні послуги впродовж року, під час сезону та в міжсезонний період.

У селянському господарстві існує певна циклічна послідовність, визначена природними чинниками, з якими селянин є у найближчому і безпосередньому контакті. Ця циклічність стосується як дня, тижня, так і року загалом. Турист, який перебуває у селянському господарстві, має добру нагоду добровільної участі у виробничих процесах, спостереженні та пізнанні особливостей сільського життя.

Особисте селянське (агротуристичне) господарство є місцем постійної готовності сім'ї до надання туристичних послуг. Це також стосується готовності сім'ї обслуговувати туристів відповідно до їх потреб і встановлених умов перебування. Як приклад можна навести господарства, діяльність яких може полягати на:

- здачі і найманні сільських кімнат або будинків: діяльність, яка не потребує великих вкладень, коли гості є цілком самостійні. Однак вона вимагає незаперечної довіри до приїжджих гостей, витрачення свого часу для передачі знань туристам з тематики природних і культурних цінностей району;
- утриманні пансіонату на селі й винайманні гостьових кімнат з додатковими послугами; це діяльність вимагає пильності і надання різноманітних послуг (приготування сніданків, прибирання кімнат), вміння прийняти гостей і знання основ гостинності, аби задовольнити різноманітні потреби туристів;
- улаштуванні кемпінгу — полягає у сезонній діяльності, але вимагає щирої гостинності, вміння прийняти гостей і забезпечити гігієнічні вимоги та безпеку;
- веденні конярсько-їздового господарства — пов'язано з наданням професійних послуг інструкторів для гарантування безпеки туристів і кваліфікованої допомоги за умови нещасних випадків. Проживання і харчування можуть бути додатковою діяльністю, яка спільно з іншими послугами створюватиме гаму комплектних туристичних продуктів;
- розвитку навчально-пізнавального господарства або відпочинково-господарської ферми. Кожне агротуристичне господарство прагне показати, чим воно займається і як функціонує. Такого виду діяльність вимагає, окрім гостинності, організації зустрічей, кропіткої праці над створенням навчально-пізнавального туристичного продукту.

Оцінити економічну вигоду від сільського туризму доволі складно. Дуже часто вона переплітається з вигодами позаекономічними, які не можна

виміряти. Вони залежать і від того, наскільки широкий спектр агротуристичних послуг надає сільський господар, якого фінансового прибутку він очікує і як ставиться до ризику. Відомі випадки, коли селяни розпочинали агротуристичну діяльність поряд з основною працею в господарстві, але за кілька років переконалися, що туристичний бізнес забезпечує вищі доходи, ніж доходи від основної діяльності [5].

1.4. Агротуризм як вид розвитку підприємств сільського господарства

Сучасні трансформаційні процеси на селі призвели до дещо протилежного від передбачуваного наслідку - погіршення умов праці та якості проживання людей на селі. Скрутне економічне становище багатьох сільських сімей змусило їх до пошуку нових видів підприємницької діяльності в сільській місцевості, які дозволяють створювати нові робочі місця, тим самим - давати селянам можливість одержувати додатковий дохід, який, до речі, можна використати і для розвитку основного виду підприємницької діяльності на селі - сільського господарства.

Тому важливим напрямом реалізації такої стратегії є розвиток туризму на селі. Становлення агротуризму як напрямку диверсифікації підприємництва в сільській місцевості є цілком обґрунтованим і об'єктивно обумовленим соціально-економічним явищем, що підтверджується вже багаторічною практикою інших країн. Специфічні особливості агротуризму як напрямку підприємництва на селі формують його загальну специфіку, головним у якій є тісний зв'язок економічних, екологічних та соціальних аспектів туризму на селі. Тому розвиток агротуризму як виду підприємництва на селі органічно вписується у концепцію зрівноваженого розвитку сільських територій і потребує науково-методичного збереження та практичного вдосконалення управління підприємницькою діяльністю суб'єктів господарювання.

Проблемам диверсифікації підприємництва в сільському господарстві присвячені праці вітчизняних учених-економістів, а саме: В. Коноплицького, М. Корінька, Л. Лозовського, В. Гончарова, С. Мочерного, С. Донецька, В.Я. Семенова, А. Іщенко, І. Красникова, В. Андрійчука, М. Корецького, В. Дудінова, Н. Маслака, М. Маліка та ін.

Науково-теоретичні основи розробки та впровадження диверсифікації господарюючих суб'єктів в аграрному секторі досліджувалися й зарубіжними вченими, такими як А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд, І. Ансофф, Г. Мінцберг, Р. Кунц, Г. Немченко, М. Горт, Т. Коно, Б. Карлоф, Є. Йошінара та ін. Проте, незважаючи на дослідження цієї проблематики, диверсифікація сучасного сільськогосподарського підприємництва в Україні набуває актуальності як для економічної науки, так і для практики господарювання. Зазначене підтверджується останніми дослідженнями М. Бойко, Л. Гопкало, Н. Герасимчук, Н. Кудла, І. Прокопа, О. Цепко, Л. Шепотько, З. Домініки, які приділяють свою увагу проблемам диверсифікації сільськогосподарського підприємництва через розвиток агротуризму. Однак багатогранність агротуристичної діяльності потребує подальшого поглибленого дослідження.

Сільськогосподарське підприємництво - це основа для широкого економічного розвитку, і в більшості країн фермери та інші мешканці села чи не найбільш підприємливі люди. Про підприємництво на селі відомо менше, ніж про підприємництво, що виникає в містах. Масштаби сільського підприємництва майже завжди менші, ризики більші, а супутні послуги зазвичай менш розвинуті в сільських районах, хоча прикладів успішного підприємництва на селі можна навести безліч. Підприємництво як соціально-економічне явище постійно перебуває у центрі уваги теоретиків і практиків. Завдяки підприємству на селі в більшості країн світу створюється нові робочі місця та впроваджуються інновації, розвиваються нові ринки та види бізнесу, збільшуються податкові надходження та грошові доходи населення.

Враховуючи викладене, можна стверджувати, що першочерговим завданням має стати створення сприятливих умов для розвитку різних форм підприємництва та урізноманітнення господарської діяльності на селі. На нашу думку, одним із пріоритетних шляхів підвищення ефективності економіки господарюючих суб'єктів виступає диверсифікація сільськогосподарського підприємництва, що передбачає доповнення традиційних галузей спеціалізації (зернове господарство, скотарство, конярство, вівчарство) новими галузями.

На наш погляд, доцільно вважати, що диверсифікація означає вихід за межі основного бізнесу, яким підприємство займалось досі, проникнення в нові галузі та сфери економіки. Здійснюватись вона може як через створення нових підприємств, так і через входження в нові види підприємницької діяльності. В результаті відбувається перехід від односторонньої виробничої структури (спеціалізації) до багатoproфільного виробництва.

За великим рахунком диверсифікація, як порівняно нове явище, покликана до життя науково-технічною революцією, а саме необхідністю пристосування бізнесу до швидких структурних змін, посилення конкурентної боротьби внаслідок насичення ринку. В цих умовах диверсифікація використовує переваги комбінування, проникнення в нові прибуткові галузі. Однією з таких галузей економіки, на нашу думку, може виступати аграрний туризм. Становлення та розвиток агротуризму є важливим напрямком підвищення економіки сільського господарства, туристичної індустрії сільської місцевості та економічної стабільності України в цілому.

Процеси становлення і розвитку агротуризму в умовах підприємництва обумовлені соціально-економічними перетвореннями в аграрній сфері економіки, зокрема, формуванням нових видів підприємницької діяльності на засадах приватної власності. Важливою особливістю агротуризму є те, що цим видом підприємництва можуть займатись не лише підприємницькі

структури, а й сільські жителі, які, з метою покращення свого матеріального забезпечення, диверсифікуються в новий вид бізнесу без набуття статусу підприємців.

Ця можливість забезпечується законодавчою базою, свідченням чого є стаття 5 Закону України «Про туризм», яка виділяє дві категорії осіб, які можуть провадити діяльність у сфері туризму, в тому числі аграрного або сільського.

Першою категорією є фізичні особи, зареєстровані як підприємці. Вони не здійснюють посередницької діяльності у сфері туристичних та супутніх послуг, тобто продають власні туристичні послуги, і належать до категорії «інших суб'єктів підприємницької діяльності, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійних, розважальних та інших туристичних послуг».

Друга категорія включає фізичних осіб, які не зареєстровані як підприємці та надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування тощо. Отже, туристичні послуги у сфері сільського зеленого туризму не обов'язково належать до підприємницької діяльності. Крім того, стаття 1 Закону України «Про особисте селянське господарство» прямо визначає використання майна садиби, зокрема, для надання послуг у сфері аграрного, сільського зеленого туризму, як діяльність, що не є підприємницькою.

Така діяльність може провадитися без створення юридичної особи в межах особистого селянського господарства індивідуально або з залученням інших членів родини, які спільно проживають. Ці послуги можуть включати також реалізацію надлишків власної сільськогосподарської продукції, що також не потребує реєстрації як підприємця.

Фактично, реєстрація власника агросадиби як підприємця вимагається лише у випадку, якщо він є власником чи орендарем так званого

колективного засобу розміщення, тобто надає десять або більше місць для тимчасового проживання (ночівлі). Власники чи орендарі індивідуальних засобів, які надають не більше дев'яти місць для тимчасового розміщення, не реєструються як фізичні особи-підприємці (пункти 6 та 7 Постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)» №297 від 15.03.2006 р.).

Це дає можливість диверсифікуватись сільськогосподарському господарюючому суб'єкту до несільськогосподарської, тобто туристичної діяльності на селі. Важливим результатом розвитку агротуризму є розширення можливостей реалізації продукції особистого господарства, причому реалізації її на місці, і не як сільськогосподарської сировини, а як готових продуктів харчування після відповідної обробки і приготування. Досвід показує, що ті сім'ї, які приймають відпочиваючих, вдосконалюють і структуру посівів на присадибних ділянках з урахуванням потреб гостей, розширюють асортимент овочевих культур, фруктових дерев, ягідників тощо; розвивають і урізноманітнюють присадибне тваринництво, заводять тепличне господарство, займаються мисливством, бджільництвом та рибальством.

Отриманий дохід від агротуристичної діяльності в основному реінвестується в розвиток господарства (купівля коней, кіз, необхідної домашнього начиння) і на розширення спектра послуг, що надаються.

Агротуризм, пропонуючи туристам відпочинок у тиші і спокої, у природному середовищі та сільському краєвиді, одночасно є шансом покращання умов життя на селі. Значення агротуризму відображено в табл.1.

Таблиця 1.1 Значення агротуризму для особистого селянського господарства, села і туристів

Для господарства	Для села	Для туристів
Використання вільних засобів господарства	Використання вільних засобів села	Активний відпочинок на селі
Додатковий дохід	Додатковий дохід	Пізнання циклу виробництва продовольства
Додаткові і нові місця праці	Нові місця праці	Вживання свіжої їжі
Активізація діяльності селянської родини	Покращання сільської інфраструктури	Безпосередній контакт з природою
Естетичний і культурно-освітній розвиток родини	Активізація сільської громади	Участь у житті селянського господарства
Особистий розвиток членів родини	Збереження культурної та історичної спадщини села	Безпосереднє спілкування з місцевими мешканцями
Пізнання інших культур, звичаїв, традицій	Естетизація села	Пізнання культури регіону
	Контакт з іншими культурами	Набуття нових умінь
	Особистий розвиток мешканців села	Розвиток зацікавленості Нагляд за тваринами

Агротуризм розглядається як стратегія вертикальної диверсифікації селянських господарств, в якій вироблена продукція в сільському

господарстві набуває додаткової вартості, задовольняючи тим самим ширші потреби і вимоги споживачів.

Проведене дослідження дозволяє зазначити, що агротуризм, у нашому розумінні, - це вид підсобної діяльності селянського (особистого чи фермерського) господарства з надання туристичних послуг у сільському середовищі з використанням власного потенціалу, передусім власної бази ночівлі. Агротуристичне господарство - це селянське господарство, яке надає агротуристичні послуги.

Критеріями визначення агротуристичних господарств є:

- ведення сільського господарства суб'єктами, які надають послуги з агротуризму, - особистими селянськими та фермерськими господарствами;
- частка доходів господарства від заняття туризмом;
- база ночівлі - власне помешкання господаря;
- харчування й агрогастрономія;
- традиційний агротуризм;
- безпосередній продаж;
- відпочинок у сільській місцевості;
- активний туризм і агроспорт;
- екскурсії й агророзваги;
- оздоровча діяльність і агротерапія;
- культурно-етнографічні заходи.

До агротуризму можна зарахувати лише ті форми туризму, які пов'язані з пізнава-льною та виробничою діяльністю в селянському господарстві та використанням його бази з такою метою. Інші агрооселі, які надають агротуристичні послуги, належать до сільського зеленого туризму.

Основними умовами заняття агротуристичною діяльністю є:

- дослідження ринку туристичних послуг;

- потенціал господарства, який складається з ресурсів господарства, де провідне значення має особистість господаря;
- невелика початкова фінансова база для провадження агротуристичної діяльності;
- оточення господарства, яке передусім пов'язане з привабливістю території, станом регіональної інфраструктури та діяльністю органів місцевого самоврядування.

Розвиток агротуризму обумовлений такими базовими чинниками:

- природні цінності і ресурси певного регіону (розташування господарства, природні умови, тваринний світ, рослинний світ, характер сільськогосподарської діяльності);
- матеріальні прояви культури (будинки культури, сільські клуби, музеї, пам'ятки природи, храми, інші цікаві об'єкти матеріальної культури, притаманні цьому регіону);
- духовна культурна спадщина (важливим аспектом розвитку агротуризму є зацікавлення туристів регіоном, селом, де побутують особлива мова, традиції, обряди, звичаї, інші прояви культури цього регіону).

Для успішного розвитку агротуризму на селі необхідно, щоб селяни усвідомили той факт, що ці три категорії ресурсів відносяться до таких, якими можна торгувати і які приносять досить великі прибутки.

Іншими необхідними передумовами розвитку агротуризму є:

1. Нічлігова база з різним стандартом.
2. Харчова база (продуктові крамниці, ресторани, бари, кафе тощо).
3. Розвинена система послуг (пошта, банки, бібліотеки, прокат спортивного обладнання тощо).
4. Система інформації (наявність довідкової інформації для туристів про різноманітність туристичних шляхів, культурних заходів, що відбуваються в цьому регіоні).

Агротуризм орієнтований здебільшого на мешканців міст, які не мають досвіду перебування на селі і хотіли б скористатись послугами розміщення у сільській місцевості, проживання у сільській сім'ї, можливістю прямого контакту з тваринами, участі у сільській виробничій діяльності, споживання свіжих домашніх харчів. Позитивом є і те, що в Україні серед відпочивальників у сільській місцевості, крім жителів країни і прилеглих регіонів, є туристи з країн СНД, Естонії, Данії, Німеччини, Польщі, Словенії та ін.

Успіх агротуристичної садиби залежить у першу чергу від самого господаря. Його підприємницький хист, уява та творчий підхід дозволять йому отримувати прибутки не тільки від традиційних форм діяльності (оренда приміщень, безпосереднього продажу своєї продовольчої продукції, харчування гостей, прокату спортивного інвентаря тощо), а й від надання особливих послуг ремісничого, культурного характеру, які турист зможе отримати тільки тут (продаж регіональних та традиційних виробів, екологічно чисті продукти харчування, участь туриста в народних гуляннях, забавах та ін.). Важливо зрозуміти той факт, що прибуток від агротуристичної діяльності має не лише сам господар. Крім нього вигоду мають власники крамниць, автозаправок, ремісники та художні гурти тощо, які прямо чи опосередковано надають свої послуги туристам. Крім того, така діяльність рекламує цю місцевість, розвиває її культурний потенціал, відновлюючи уже частково забуті традиції певного регіону [6-13].

Висновки до розділу 1

В розділі I досліджено теоретичні засади аграрного туризму, проаналізовано його види.

Таким чином, основними умовами розвитку аграрного туризму для України виступають детальні огляди регіонального розташування потенційних агротуристичних об'єктів, а саме агросадиб та гостьових будинків, розгляд рекреаційних систем на рівні областей, стан соціально-економічної сфери областей, вивчення стану інфраструктури сільської місцевості, викладу розвитку індустрії в регіонах, дослідження культурно-історичної значущості та ін.

Встановлено, що специфічні особливості агротуризму як напряму сільськогосподарського підприємництва на селі формують загальну його специфіку, головним у якій є тісний зв'язок економічних, екологічних та соціальних аспектів. Тому розвиток агротуризму як виду підприємництва на селі органічно вписується у концепцію зрівноваженого розвитку сільських територій.

Агротуризм як вид відпочинку має свої особливості, що визначається формою відпочинку, умовами проживання, природним середовищем і культурною особливістю. Перебуваючи на відпочинку в агротуристичному господарстві, турист має можливість на деякий час змінити стиль життя, долучившись до виконання сільськогосподарських робіт разом із господарем, харчуватись здоровою безпечною їжею, контактувати з домашніми тваринами, природним середовищем. Не менш важливим для нього є і чисто економічний ефект - економія коштів на відпочинок, оскільки агротуризм є одним із найбільш дешевих його видів.

Отже, об'єктивно сприяючи розвитку економічної, екологічної і соціальної сфери життя в селі агротуризм є вагомим чинником зрівноваженого розвитку сільських територій.

Враховуючи вищевикладені характеристики, диверсифікація стосовно сфери туристичних послуг - це поширення господарської діяльності на нові сфери (розширення асортименту вироблених товарів, видів наданих послуг, географія сфери діяльності

В Україні сільський зелений туризм, екотуризм та аграрний туризм оцінюється та досліджується як один із пріоритетних напрямів забезпечення комплексного розвитку сільських територій, диверсифікації аграрного виробництва та збільшення ємності регіональних продовольчих ринків. У своєму функціонуванні він орієнтується насамперед на ті регіони країни, де існують відповідні рекреаційні ресурси та соціально-економічна потреба у цьому виді господарювання.

Отже, агротуризм - це реальна можливість диверсифікації сільської економіки, підтримки стійкого розвитку села, збереження культурної та історичної спадщини регіонів і держави в цілому.

Розділ 2 Світовий досвід організації та розвитку агротуризму

2.1 Стан та перспективи міжнародного агротуризму

Туристична діяльність у сільській місцевості диверсифікована, і цей процес продовжується. Інтерес, що проявляється людьми до сільського способу життя, має постійний характер.

Світовий досвід агротуризму досить різноманітний та повчальний. Аграрний туризм існує зараз у більшості країн світу. Аналіз багаторічного досвіду розвитку сільського туризму у розвинених країнах дає підстави стверджувати, що у цій галузі спостерігається позитивна динаміка.

Концептуальний підхід грає значної ролі у розвитку аграрного туризму. В цьому відношенні існують серйозні відмінності у національних концепціях розвитку туризму, у тому числі аграрного, у різних країнах. Ці відмінності відображені у цілях, можливостях та позиціях. У статті досліджується досвід країн із різними рівнями розвитку в галузі організації та розвитку агротуризму.

Франція, Італія, Іспанія, Німеччина, Данія, Нідерланди, Бельгія, Люксембург та Великобританія особливу увагу приділяють вивченню західноєвропейського досвіду організації агротуризму. Практика країн Східної Європи, включно з країнами колишнього соціалістичного табору (Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина), вважалася важливою з точки зору становлення та розвитку агрономії. Автор проаналізував накопичений досвід у розвитку агротуризму в різних штатах США та наголосив важливість досвіду Туреччини нашій країні. Особливу увагу приділено досвіду Японії та Китаю, які є прикладами інноваційної організації сучасного агротуризму. Детально описаний досвід країн пострадянського простору та оцінено можливості його використання в організації та розвитку агротуризму в Азербайджані. У західноєвропейській практиці агротуризму особлива

увага має бути приділена ролі та місцю системи підтримки держави та місцевого самоврядування у цій галузі. В економічно розвинених країнах Європи ефективність діяльності та рівень просування по службі оцінюються органами місцевого самоврядування. Наступним кроком є надання фінансової підтримки на різних рівнях залежно від масштабу та важливості агротуризму.

Туристична діяльність потребує прямого контакту з людьми і робить необхідним вибір у раномайтті підходів до обслуговування. З цієї точки зору вивчення і оцінка передового досвіду в сфері туризму особливо актуальна. Оскільки туризм є одним із самих потужних секторів світової економіки, що швидко розвиваються, відчувається увага дослідників до теоретичних та прикладних аспектів проблем. Причому спектр наукових дисциплін, що розглядають розвиток світового туризму, охоплює як соціальні, так і гуманітарні науки. Особливо активно розробляються питання розвитку внутрішнього туризму, його економічні та соціо-культурні аспекти. Разом з тим, туризм давно став світовим з точки зору взаємодії між країнами та розповсюдження. Увагу дослідників привертають країни, що мають найбільш успішний досвід в роботі з різноманітними напрямками туристичних послуг. Важливою є також зростаюча увага до екологічних аспектів туризму, пов'язаного з сучасними глобальними проблемами навколишнього середовища.

Сільський туризм є важливою галуззю світової індустрії туризму та охоплює 12–30% світових туристичних потоків. Середньорічні темпи приросту сегменту сільського туризму за останні 10–15 років склали 10–15 %, що в цілому вище, ніж зростання європейського туризму в цілому (4–5%). В сегменті сільського туризму зосереджено біля 20% місць проживання». Недивлячись на значне різномайття, концепцію розвитку аграрного туризму можна згуртувати по трьом напрямкам, а саме:

– невеличкий сімейний готель, садиба, ферма, спортивний центр, кемпінг тощо, організація аграрного туризму в базі даних;

– будівництво потужних та середніх приватних аграрних установ в сільській місцевості, спеціалізованих приватних готелів, культурно-етнографічних центрів та стилізованих аграрних туристичних селищ;

– створення сільськогосподарських парків у господарствах та сільськогосподарських кооперативах. Демонстрація національних технологій сільськогосподарського виробництва. Відомо, що різноманіття інтересів, потреб, а також фізичні та фінансові можливості туристів потребують творчого підходу при створенні різноманіття послуг, що пропонуються аграрним туризмом. Ця вимога актуальна, оскільки усі ресурси, що відповідають інтересам та потребам туристів, що приїждять до села, повинні бути отримані від села. В протилежному випадку роль агротуризму в соціально-економічному розвитку району буде спадати, та прибуток туристичної діяльності також буде зменшуватись. Розміщення туристів в секторі агротуризму є одним із основних та найбільш важливих питань туристичної галузі. З цієї точки зору в різних країнах тестуються різні варіанти. «В кожній країні є певні типи туристів. В Іспанії туристи розміщуються на фермах та в готелях, окремих будинках, історичних спорудах. В Італії аграрним туристам пропонується розміщення в квартирах, але вони також мають досвід надання житла в окремих будинках, кімнатах та палатках на території аграрного сектора». Розвиток агротуризму в Італії пов'язаний не тільки зі сприятливими природно-кліматичними умовами та розвиненою інфраструктурою. В циклічному економічному середовищі досвід, накопичений в цій країні з упором на альтернативну занятість сільського населення, надає позитивний вплив на аграрну сферу господарювання. Туристи в Італії зупиняються в історичних спорудах, а також в сільських будинках, в приватних будинках і дворах. Місцеві та іноземні громадяни, що приїждять до села в якості туристів, отримують широкий спектр послуг. В Італії, як і у Франції, послуги, що надаються в галузі освіти, науки, охорони здоров'я, праці та спорту в сільському туризмі широко розповсюджені і розвиваються. В Італії аграрні служби

характеризуються трьома основними сферами: відпочинок і здоров'я в сільській місцевості; заняття спортом; вивчення місцевих продуктів і кухні. Розміщення туристів в сільській місцевості залежить від типу їх обслуговування. Зростаючий інтерес до сільського господарства та агротуризму дозволяє країнам Європейського Союзу постійно покращувати фінансові показники цього виду туризму та в більшості випадків не перенавантажувати державний бюджет. Статистичні дослідження показують, що 35% міських жителів в Європейському Союзі надають перевагу проведенню своєї відпустки в сільській місцевості. Їх доля в Нідерландах ще вище – 49 %. Сільський туризм створює нові робочі міста в регіонах та приносить реальний дохід. Італія займає перше місце в Європі з сільського туризму, та її середньорічний прибуток складає 350 мільйонів долларів». Асоціації по просуванню агротуризму в Італії, Франції, Іспанії, Данії грають важливу роль в організації консультаційних, інформаційних, маркетингових послуг. *Fiduration Nationale des Gótes de France* – потужна французька компанія з управління сільським туризмом, це перша європейська мережа готелів на дому *Terra Nostra*, яка допомогла створити комплекс (економічний, соціальний, культурний).

Asociación Española de Turismo Rural (ASETUR) – Німецьке сільськогосподарське товариство (DLG), Австрія, було засноване на початку 90-х років минулого століття та вміщувало до 3 тис. фермерів. *ECEAT (Netherlands)* та низка інших організацій відіграють вирішальну роль в організації агротуризму в Західній Європі, включаючи її члена *Urlaub am Bauernhof*, Службу контролю якості, Нідерланди, Люксембург та Бельгію. На думку асоціацій сільського туризму, «сільський туризм сьогодні є одним із найперспективніших видів туризму, який позитивно впливає на сталий розвиток району та економічні вигоди. Кожен третій турист у Франції – турист у сільській місцевості, 10% сільських підприємців у Великій Британії та 4% у Німеччині пропонують послуги сільського туризму». Кожен третій німець підключається до внутрішнього туризму; німці вважаються найбільш

мандрівними у Європі. Тут є потенціал для розвитку агротуризму, і його використання має системний характер. Німецький досвід агротуризму описується як позитивна та ефективна співпраця з місцевою владою та іншими громадськими організаціями щодо реєстрації (далі - як будь-яка інша діяльність до початку аграрної інституційної служби). У країні громадські об'єднання та асоціації, а також федеральні та місцеві органи влади беруть активну участь у регулюванні та інтенсифікації агротуристичного розвитку. Ці організації представлені головним чином німецькою сільськогосподарською асоціацією (The Landwirtschafts) ECEAT Germany, яка займається методологією та інформаційною підтримкою агротуризаторів. «Сучасний підхід до сільського туризму в Німеччині відрізняється такими рисами: підтримка сільського туризму здійснюється на трьох рівнях: федеральному, земельному, комунальному та поєднує у собі форми прямого та непрямого фінансування підприємницьких проєктів, сільського господарства, розвитку інфраструктури; міжвідомча інтерактивна взаємодія та співпраця між усіма зацікавленими сторонами: міністерство економіки та праці, захист прав споживачів, міністерства сільського господарства, лісового та рибного господарства, федеральний та земельний рівні, окремі програми». Агротуризм у Німеччині добре розвивається останніми роками і є одним із найважливіших видів туризму. Наразі оборот у цій галузі становить близько 1,1 мільярда євро. Це 6% внутрішнього туризму Німеччини. Цей вид туризму високо цінується». Farm Stay (UK) Ltd є комплексним постачальником розвитку агротуризму у Великій Британії. У британській моделі агротуризму під час розміщення туристів переважають фермерські будинки. І тут пропонуються варіанти спільного чи роздільного проживання із сім'єю фермера. Катання на конях - це вид діяльності, який на фермі цікавить туристів найбільше. У Великій Британії активно розвивається агротуризм, оскільки він пропонує різні знижки та недорогі послуги відпочиваючим з дітьми. Покинуті ферми відремонтовано на півдні країни, де частково збереглося все необхідне для повноцінного та комфортного

відпочинку: телевізор, система опалення, побутова техніка, старі меблі. Ці ферми мають великий попит у відпочиваючих».

Досвід країн Східної Європи в організації агротуризму Розвиток сільського туризму у країнах Східної Європи розпочався у 90-х роках ХХ століття. У Польщі, Угорщині та Чеській Республіці було зроблено серйозні кроки для розвитку агротуризму. Крім того, створені тут союзи та федерації відіграють важливу роль у регулюванні та розвитку туризму на селі. До них належать Федерація сільськогосподарського туризму Угорщини (Центр сільського туризму), створена у 1994 р., Чеська Республіка (ЕСЕАТ, Чехія), Європейський центр екологічного та сільського туризму, створений у Польщі у 1993 р., та Федерація сільського туризму. Такі організації, як Федерація сільського туризму (GOSPODARSTWA GOSKINNE) відіграють важливу роль у розвитку агротуризму. Туризм в Угорщині є джерелом гордості для багатьох власників. Слід зазначити, що поряд із особистими зусиллями окремих домовласників держава також відіграє важливу роль в організації якісних послуг. Уряд Угорщини активно сприяє розвитку сільського туризму. Консалтингова служба уряду Угорщини поряд із різними субсидіями та платежами також надає консультаційні послуги. У Чеській Республіці почали освоюватись території, сприятливі для сільського туризму. Досвід, отриманий в організації туризму в цілому та виноробного туризму, зокрема, високо цінується серед туристів з розвинених країн Північної Європи. Спроби імітувати початкову форму сільського життя багато в чому вважаються успішними. Розвиток агротуризму в Польщі зазвичай відбувається в рамках європейських тенденцій. Проте є й відмінності. У Польщі фермерські господарства є єдиними районами, де є агротуризм як додаткове джерело прибутку. Відмінності між рівнем послуг та правилами прийому туристів мають велике значення. Нинішній рівень агротуризму у Польщі високо цінується туристами із країн Західної Європи. З цієї причини агротуризм поряд із багатьма країнами Західної та Східної Європи інтенсивно розвивається і в Польщі. «Мільйони європейців зі стабільним

доходом вважають за краще відпочивати у європейських сільських районах. Австрія, Словаччина, Німеччина, Чехія та Польща інтенсивно розвивають свої аграрні сили останніми роками». Досвід США Хоча досвід, накопичений у різних штатах США в галузі розвитку агротуризму, є унікальним, існують також моменти, що допускають деякі узагальнення. Насамперед це цінний досвід для розміщення туристів, коригування вартості послуги з урахуванням країни, з якої приїжджають туристи, і так далі. Участь у розвитку тваринницької галузі за допомогою туризму, співвідношення молочних продуктів з місцевими нормативними актами, здоровий спосіб життя та екологічно чиста їжа є основними тенденціями розвитку агротуризму в ряді штатів США. Країна постійно займається вивченням передового досвіду в цій галузі, включаючи пропаганду агротуризму. Стійкий розвиток сільського туризму в Південній та Північній Америці висунув на перший план проблеми вивчення його стимулів та практики регулювання. Досвід екзотичного туризму США знаходиться на стадії формування. Досвід Туреччини, який більш доступний для Азербайджану «За даними Міжнародної туристичної організації ООН (ЮНВТО), до 2017 року Туреччина стала однією з 10 найпривабливіших країн світу». Тут також підтримується розвиток внутрішнього туризму. У сучасній Туреччині сільський туризм розвивається у контексті сільського способу життя, багатих традицій місцевого населення та дуже цікавого фольклору.

Японський та китайський досвід організації агротуризму Досвід Японії та Китаю у розвитку агротуризму екзотичний та привабливий для іноземних туристів на тлі особливостей сільського способу життя в цих країнах. Екзотично креативний підхід вимагає творчого підходу, і з цього погляду Японії заохочуються цікаві підходи. Наприклад, зараз поширений досвід участі іноземних туристів у зборі полуниці на фермах: «У Японії в іноземних туристів особливо популярні участь у зборі полуниці у сільському господарстві. Вартість екскурсії на 40 хвилин становить 1,9 тисяч ієн (17 доларів), що є оцінкою того, що туристи можуть також їсти полуницю за той

же період. Звісно, у Японії вживаються систематичні заходи у розвиток такого важливого напрями діяльності, як агротуризм. Розвиток агротуризму реалізується за рахунок додаткових коштів, отриманих в результаті змін у податковому механізмі, для підтримки розвитку сільських районів, особливо віддалених: «Уряд покращує туризм у віддалених селах Японії за рахунок податків, що стягуються з країни, що виїжджають». Поряд із відповідними природно-кліматичними та економічними умовами як факторами, що визначають вектор розвитку агротуризму, помітні також темпи та масштаби припливу сільського населення у великі міста. У розвитку агротуризму останнє має особливе значення як у країнах, що розвиваються, так і в пострадянських країнах. У зв'язку з цим доцільно погодитися з ідеєю про те, що досвід перерахованих вище країн та органічне набуття передового досвіду розширюють спектр інтенсивного розвитку агротуризму.

Окрім країн із позитивним досвідом у галузі агрономії, є багато країн, які активно застосовують цей досвід і вже досягли значного прогресу у цій діяльності. До таких країн належать Індія, Китай, Грузія, Україна, Литва, Латвія, Естонія, та багато інших країн. Розвиток агротуризму історично розвивався й у Китаї. У сучасному розумінні Китай вважається основою азійського агротуризму. Тут можна сказати, що сформувалася інтегрована система всіх видів сільського туризму. Досвід, отриманий у цій країні з величезним економічним потенціалом, був новим та корисним для регіону. Китай був піонером у розвитку агротуризму в Східній Азії і має потенціал постійного розвитку. У Китаї агротуризм довів свою економічну життєздатність. Останніми роками цей тип туризму динамічно розвивався, але це розвиток нерівномірний. Агротуризм є більш видатним та перспективним, що дозволяє зберегти культурну спадщину східноазійських країн загалом, вирішує питання матеріального забезпечення сільських територій, підтримує традиції та стародавнє мистецтво народів». Інноваційні підходи до розвитку агротуризму застосовують як у Китаї, так і в Японії. За минуле десятиліття у цих країнах було реалізовано політику «одне село –

один продукт». Саме на основі цієї політики було створено мережу сіл, що складаються з однієї галузі, та було набуто цінного досвіду використання потенціалу агропромислового співробітництва та інтеграції.

Понад 35 років фермери у США та Європі активно розвивають агротуризм, який об'єднує відразу кілька видів подорожей: екотуризм, сільський і кулінарний туризм, етнотуризм і замський відпочинок. Щороку кількість бажаючих зануритися у екзотику сучасного села – здебільшого це мешканці мегаполісів – збільшується, і кожен отримує позитивні емоції та унікальний досвід. Сім'ї з дітьми, компанії друзів – свіже повітря та домашню кухню, цікаві екскурсії, полювання на гриби чи рибалку кулінарні тури та майстер-класи, пов'язані з приготуванням страв місцевої кухні, різними видами ремесла. Існує інша категорія туристів – ті, хто вирвався зі світу цифр і абстракцій, і прагне долучитися до створення чогось реального. Такі обирають або релакс подалі від людей, або зміну виду діяльності: роботу в полі чи на фермі, вчать доглядати за тваринами та збирати урожай, освоюють ази переробки, будують будинки з соломи.

Основний інтерес господаря, який вирішив зайнятися цим видом туризму – у створенні додаткового джерела доходу для підтримки рентабельності свого господарства. Це – диверсифікація діяльності та, як наслідок, підвищення стабільності господарства, що особливо важливо взимку або у неврожайні роки. До того ж він дає можливість сільгоспвиробникам налагодити збут своєї продукції. Агротуризм у Європі приносить фермерам до 70% доходу, тому чимало бізнесменів виділили його в окремий напрямок діяльності і активно розкручують. У ЄС підраховали, що на одному ліжку-місцю фермери заробляють стільки ж, як на одній корові. Тому не дивно, що лише в Італії за 10 років кількість ферм, що регулярно приймають туристів, збільшилася всемеро. Зараз цей напрямок туризму в ЄС приносить туристичній індустрії до 20% доходів, тому до нього ставляться помірковано з точки зору фіскальних служб. Зокрема, у Польщі у власному

господарстві можна без оподаткування здавати в оренду туристам до п'яти кімнат.

В Україні агротуризм лише зароджується: досі тривають дискусії стосовно поняття «аграрний туризм» та послуг у ньому, законодавчо не визначено оподаткування, відсутні фахівці з розвитку цього виду туризму. Ці та інші фактори призвели до того, що ринок розвивається стихійно та безсистемно ось уже 20 років. Наразі потенціал в Україні величезний: у сільській місцевості нараховується близько 200 000 садиб, які могли би надавати високоякісні послуги у сфері сільського туризму. Загальний обсяг потенційного доходу від розвитку сільського туризму в Україні, за оцінками експертів, може перевищувати 500 млн гривень на рік [32].

2.2 Досвід Європейських країн у сфері агротуризму

В останні десятиріччя у світі, зокрема Європі, все більшого визнання і прихильності набуває концепція багатофункціонального розвитку сільської місцевості та диверсифікації виробничої діяльності і послуг в агробізнесі. Її сутність полягає у необхідності забезпечення належних умов для розвитку села та сільського способу життя у декількох напрямках. При цьому особлива увага звертається на невиробничу діяльність, оскільки виключно аграрне виробництво не може повною мірою забезпечити розвиток гармонійного довкілля та матеріальних благ сільським мешканцям.

Експерти Всесвітньої туристичної організації (ВТО) погоджуються з думкою, що сільський туризм (СЗТ)— складна багатоаспектна діяльність, що включає в себе пішохідні й кінні прогулянки, оздоровчі подорожі, інші, менш спеціалізовані форми туризму .

Згідно з офіційними статистичними даними ВТО, «зелені» подорожі нині займають від 7 до 20 % у загальному обсязі туристичних поїздок.

Темпи росту СЗТ оцінюються від 10—20 до 30 % на рік, а його частка у доходах від міжнародного туризму досягає 10—15 %.

Лише європейський ринок СЗТ, за оцінками Європейської Федерації Фермерського та Сільського туризму (EuroGites), нині становить близько 2 млн. ліжко-місць. Український ринок потенційно здатний прийняти майже 150 тис. «зелених» туристів.

Сьогодні сільський туризм розвивається доволі швидкими темпами і в деяких країнах привертає увагу значної частини іноземних туристів. За популярністю відпочинок у сільській місцевості в цих країнах займає тепер друге місце після відпусток на морі. Як найбільш вдалі приклади можна назвати Італію, Францію, Ірландію, Великобританію, Іспанію, Німеччину. У Західній Європі, де розміщення в готелях порівняно дороге, поширені недорогі пансіони і будинки для гостей, що користуються популярністю серед подорожуючої молоді і бізнесменів. В&В у багатьох європейських країнах відіграють ключову роль у розширенні готельних місць під час проведення масштабних спортивних і культурно-масових заходів. Наприклад, встановлено, що понад 60 % футбольних уболівальників у Західній Європі розміщуються у недорогих приватних пансіонах. Розвинена транспортна інфраструктура західноєвропейських країн й умови Шенгенської угоди (безвізовий режим в'їзду-виїзду в Європейському союзі) дозволяють значній кількості європейських футбольних уболівальників вільно подорожувати з однієї країни в іншу країну. Крім того, в Європі понад 70% туристів під час подорожей розміщуються у неготельних засобах розміщення, більшу частину з яких становлять саме приватні гостинні садиби.

Традиція сільського зеленого туризму у Європі почала розвиватися близько півтора століття тому. В Італії сучасний агротуризм – це вже не скромні кімнати з 3-4-місним розміщенням у сільських будинках, а справжні міні-готелі 3-4-зіркового рівня з антикварними меблями, басейнами, тенісними кортами. Дуже часто під них реконструюють садиби XVII-XVIII ст., або невеликі старі монастирі. Агротуристичні комплекси надають своїм клієнтам можливість займатися різними видами спорту, здійснювати кінні та

піші прогулянки, організовують екскурсії для огляду місцевих визначних пам'яток і навколишніх місць, де туристи із задоволенням відвідують сільські ярмарки і середньовічні костюмовані свята, важливу роль відіграє кухня. Так, на даний час в Італії розроблено більш 70 винно-гастрономічних маршрутів, що значною мірою пов'язано з агротуризмом. За офіційними статистичними даними, на даний час тут нараховується близько 6 тис. сільських відпочинкових комплексів. Щорічно їх відвідують понад 400 тис. туристів. За минулі 10 років кількість агротуристичних підприємств збільшилась на 40, а кількість їх клієнтів – на 80%.

2.3. Розвиток агротуризму в контексті соціально-економічного розвитку села

Розвиток агротуризму у більшості країн світу розглядається як невід'ємна складова комплексного соціально-економічного розвитку села. Сьогодні саме агротуризм займає вагомую нішу на світовому туристському ринку, його прискорений розвиток відіграє роль каталізатора перебудови економіки, забезпечує демографічну стабільність та розв'язання соціально-економічних проблем. Для України даний вид туризму є досить актуальним, тому що сьогодні українське село має багато соціально-економічних проблем. Агротуризм може позитивно вплинути на умови і якість життя на селі – зростання зайнятості сільського населення, особливо жінок, розвиток сільської інфраструктури, отримання стабільних та вагомих прибутків селян. Метою дослідження є аналіз досвіду ефективного розвитку агротуризму в європейських країнах. Стан вивчення проблеми. Питаннями агротуризму займалися такі відомі вчені як Ю.Алексєєва, В.І. Биркович, В.К. Федорченко, Рутинський М.Й, В. Євдокименко, Н. Кудла та багато інших науковців. На нашу думку, варто розглянути сучасний досвід європейських країн у сфері агротуризму.

Аграрний туризм – відносно новий вид туризму, масовий розвиток якого в світі почався з другої половини 20 століття. За останні роки ефективність агротуризму доводять такі країни як Франція, Італія, Іспанія, Австрія, Польща, Чехія, де він набув широкої популярності завдяки своїй багатогранній корисності для суспільства. Якщо розглядати Європу, то лідером за обсягами розвитку агротуризму є Франція. У цій країні даний вид туризму уже давно є високорентабельною галуззю економіки та представлений Національною організацією будинків відпочинку і зеленого туризму (Maison des Gites de France et du Tourisme Vert). У Франції так і як в інших країнах використовуються різні символи та літери для позначення категорійності засобів розміщення в сільській місцевості (табл.1). Агрооселі країни мають особливий національний шарм, вони дуже комфортні і відповідають високим стандартам сільського житла. Додатково існує спеціальна категорія сільських помешкань для інвалідів (сертифікована організацією "A.P.F.") та автотуристичних кемпінгів (обов'язково мають категорійний сертифікат) для туристів, які подорожують країною на власному авто. Для відпочинку турист також може обрати один з варіантів розміщення в сільській місцевості: приморську агрооселю, кінну ферму, винну агросадибу, гірськолижне шале, замок у сільській місцевості, рибацьку оселю тощо. Протягом канікул, згідно спеціальної програми дитячого відпочинку в сільській місцевості, школярі Франції та інших країн запрошуються для проживання в сільські сім'ї. Вони активно відпочивають на природі зі своїми сільськими ровесниками, ходять в походи, вчать піклуватися про свійських тварин, допомагати дорослим по господарству, отримують багато знань з гастрономії, вивчають народні танці, фольклор краю, іноземні мови. Даний вид відпочинку (його якість, відповідність нормам, стандартам) контролюється і сертифікується Міністерством охорони здоров'я і соціального забезпечення Франції, а також Міністерством молоді та спорту. Агротуризм у регіонах Франції дуже пов'язаний з гастрономічними та винними турами, які є предметом її національної

гордості. Кожна провінція пропонує для туристів свої особливі страви та сорти вин і сирів. Саме винний туризм є «обличчям» французького сільського туризму. Франція як і кожна європейська країна має свої особливості організації аграрного туризму (табл.2). Конкурентом Франції на ринку агротуристичних послуг є Іспанія. Агротуризм в цій країні обирає той, хто хоче відпочити подалі від людських натовпів, насолодитися природою. Згідно досліджень 90% агротуристів в Іспанії – це іспанці в віці, які мешкають у великих містах. Асоціації сільського туризму Іспанії пропонують різноманітні типи розміщення. Окрім сільської оселі турист може проживати в переобладнаному старовинному монастирі, постоялому дворі, історичному замку.

Для залучення іспанців та іноземних туристів країна активно пропагує туризм на сільських територіях. Можна сказати, що Іспанія утримує перше місце серед інших країн Європи за ефективні промо-акції в сфері сільського туризму. Сприяє цьому і організація різноманітних виставок, ярмарок, туристичних форумів, конгресів, які проходять в країні. Так вже більше десяти років в країні щорічно проходить міжнародна виставка "Exhibition of Tourism, Sport and Rural Development" (Туризм, спорт і розвиток сільської місцевості) та, організовані Європейською федерацією фермерського та сільського туризму, європейські Конгреси сільського туризму.

Таблиця 2.1

Особливості організації агротуризму в різних країнах

Країна	Основні види послуг	Регіони області
Італія	відвідування винних підвалів; приготування моцарели з буйволячого молока; вирощування жаб, виноградних	Північна і Центральна Італія; лідерами є дві області – Тоскана і Трентіно – в них концентрується майже

	<p>равликів; спостереження за сироварним виробництвом; догляд за виноградною лозою; приготування домашніх макаронів; риболовля, стрільба з лука; велосипедні прогулянки, трекінг, хайкінг, настільний теніс; кінні й піші прогулянки; можливість придбати сувеніри, дорогі й рідкісні вина, особливі продукти: трюфелі, спеціальні сорти сиру і оливкову олію; оздоровчі й косметичні програми так званих beauty-farm — «ферм краси».</p>	<p>половина агротуристських підприємств усієї країни; акцент на відпочинку у горах і передгір'ях Альп.</p>
Австрія	<p>вигін худоби на альпійські луки; збір альпійських трав; виготовлення молокопродуктів; збор лісових ягід</p>	<p>садиби в регіонах Тіролю, Штирії, Карінтії, в унікально чистій гірській атмосфері.</p>
Угорщина	<p>поєднання з</p>	<p>найпопулярніші</p>

	національними традиціями конярства; відвідування фестивалів кінного спорту, зустріч аматорів кінного спорту.	місцевості – область Ваш, Сольнок.
Румунія	збереження природного середовища й етнокультурних традицій (обряди, звичаї, народні ремесла); участь у відгінному вівчарстві на карпатських полонинах; відвідування гірських замків	розвивається у Південних Карпатах.
Польща	відвідування сільських ярмарок і середньовічних костюмованих свят; суміщення типового відпочинку в сільській місцевості з відновленням здоров'я; вивчення гастрономії	агросадиби здебільшого розташовані у Поморському воєводстві на півночі Польщі.
Іспанія	знайомство з побутом, гастрономією; догляд за тваринами.	у Каталонії, Мадриді, Валенсії, Андалузії.
Німеччина	проживання та харчування в будинку	сільські вілли і садиби Баварії.

	фермера; безпосередня робота в полі, на городі; відвідування сільських фестивалів.	
Чехія	відпочинок у виноробних регіонах і регіонах, що межують із заповідними територіями; відвідування кінних ферм і занурення в автентичний сільський спосіб життя	Південна Моравія – виноробний регіон; околиці міста УстінадЛабем на півночі Чехії.
Португалія	участь у приготування вина; майстер-класи з приготування сиру; плетіння зі шкіри, вишивання; волонтерська робота на фермі/господарстві (для любителів фізичних навантажень); маршрути культурні, екологічні, спортивні (в тому числі веломаршрути); "маршрути здоров'я та краси", гастрономічні та винні.	на півдні країни, в Альгарві; Одесейше (Odeceixe) в окрузі Фару - маленьке селище, яке дає змогу поєднати сільський туризм, пляжний відпочинок і чудову кухню; село Ліндосо (Lindoso), розташоване на півночі Португалії.
Болгарія	можливість самостійно	більше 50 сіл і 30

	<p>виготовити йогурт, сир, ніжну ягнятину, відбивні зі свинини; пригощання ароматним домашнім вином і ракією; організація пішохідних турів, екскурсій верхи на конях або на підводах; курси ремесел і кулінарні курси для тих, хто хоче доторкнутися до умінь болгарських майстрів і секретів смачної болгарської кухні; полювання, риболовля, збір трав</p>	<p>монастирів в горах Стара-Планіна, Ріла, Пірін, Родопи, на березі Чорного моря і Дунаю пропонують базу для розміщення туристів.</p>
Франція	<p>поєднання з гастрономічним і винним туризмом; вирощування винограду; участь у виготовленні вина; участь у процесі вирощування та збирання продукції з лавандових полів; приготування косметичних засобів;</p>	<p>оселі Шампані, Провансу, Гасконі, Нормандії, Савойї; долина Луари і провінція Бордо.</p>

	заготівля трав, прянощів та приправ.	
--	--------------------------------------	--

Основними об'єктами, що приваюють агротуристів є:

1. Тварини, птахи участь у вирощуванні кіз і виробництві молочних продуктів (молоко, сир, кефір);
2. огляд дітьми сільського двору, знайомство з тваринами, катання на конях верхи;
3. випасання овець, придбання м'яса, шерсті, шкіри овець, доїння корови, збивання масла.
4. Бджоли купівля меду з різних рослин;
5. апітерапія - лікування за старовинною методикою (лікувальний ефект відбувається за рахунок тепла, вібрації, біополя, які створюються бджолами).
6. Гриби вирощування, сушіння, приготування страв із грибів.
7. Ремісники виготовлення шкіряних предметів кінної упряжі, ременів, поясів, спостереження за процесом виготовлення бочок, виготовлення тинів з лози; знайомство з технікою ткацтва, виготовлення поясів; виготовлення в дерев'яних ложок, кухонних дощечок, ножів.
8. Риба вихід в море на рибальському човні і спостереження за ходом прибережної рибної ловлі; копчення, сушіння риби, приготування юшки; участь у процесі рибної ловлі з витягуванням невода і зимової риболовлі.
9. Сільські ласощі приготування з соків чорничної, чорносмородинової, обліпихової, шпінатової глазури і оздоблення випечених пряників (ручна робота) – піпаркукас; приготування з плодів і ягід морозива, як класичного - пломбіру, вершкового, так і за рецептами сучасної кухні - морозива з кількою, синім

сиром, хроном та картоплею з томатним соусом; випікання в печі хлібу з насінням, сушеними фруктами; | приготування піци на вогні під відкритим небом, відвідування «Млинцевих екскурсій»; ознайомлення з технологічними процесами: грубий і дрібний помел конопель, конопляна олія.

10. Напої приготування з березового соку сиропу, вина, шампанського, лимонаду; екскурсія та розповіді про технологічну сторону отримання сидру; виготовлення горілки і настоянки з журавлини, чорниці, горобини, обліпихи, особливого «Різдвяного бальзаму».

11. Лікарські рослини, чай збір лаванди та виготовлення ароматних рослинних сумішей (в мішечках); поєднання дегустації трав'яних чаїв із цілющою лазнею; збір рослин і приготування лікарських чаїв, кремів з ехінацеї, м'яти, лаванди; | виготовлення прянощів, рослинних олій, косметики, фруктового мила; відпочинок в цілющих садах «Ароматерапії», «Здорового харчування».

12. Присадибні господарства участь у вирощуванні посівної коноплі, виготовлення з її насіння конопляної олії; уроки живопису в старовинних помешканнях, серед гарних сільських краєвидів; випробовування старовинних знарядь праці, обробка волокон коноплі.

Агротуризм Італії теж завойовує все більшу популярність. На даний час в Італії розроблено понад 100 винно-гастрономічних маршрутів, які прямо пов'язані з агротуризмом. Та й в порівнянні з іншими країнами, туристи, що обрали сільський відпочинок, зупиняються тут на досить тривалій термін – у середньому на 6 днів. Особливістю агротуризму Італії є те, що більшість агротуристичних підприємств залишаються в «тіні», намагаються не співпрацювати з туристичними агенціями, тому самі прямо контактують з

клієнтами через мережу Інтернет, рекламні публікації і виставки. Розмістившись в сільській оселі на території Португалії є шанс відчутти себе справжнім мешканцем європейської глибинки.

Тут можна «прожити маленьке життя» винороба, молочника, фермера, а також орендувати маленьку сільську віллу і побути наодинці з природою. Болгарське село, поєднуючи національні традиції з сучасним комфортом, пропонує відпочиваючим екскурсії верхи на конях або на підводах, курси ремесла, кулінарні. Турист може піти на полювання чи риболовлю, на збір трав і грибів, освоїти ремесла, насолоджуватися різноманітністю екологічно чистих продуктів харчування. В Польщі сфера сільського туризму – одна з найпопулярніших. Поїздки в Татри, на північні землі, роботи на городі, фотомистецтво серед сільської ідилії дуже популярні серед відпочиваючих. Туристи найчастіше зупиняються в садибах певної категорії, яка гарантує високу якість послуг.

Система категоризації є добровільною справою, навіть надання послуг сільського туризму за польськими законами не належить до підприємницької діяльності. Один момент, який відлякує гостей – сільські мешканці часто намагаються зробити свої помешкання схожими на міські, при цьому втрачається їх оригінальність.

Що стосується Австрії, то господарі сільських осель країни навпаки намагаються якомога більше залишити в своєму помешканні автентичності і при цьому гармонійно поєднати її з комфортом, з перевагами сучасності. Відпустки на австрійських фермах набувають великої популярності особливо серед заможних жителів великих міст, які намагаються відпочити подалі від впливів цивілізації.

Кожна з європейських країн намагається активно рекламувати та просувати тури і послуги у сфері агротуризму. Цікавим, наприклад, в наближенні інформації до потенційного споживача послуг агротуристичного

підприємства є досвід Латвії. Професійною асоціацією сільського туризму "Lauku ceļotājs" ("Сільський мандрівник"), яка заснована в 1993 році і об'єднує сьогодні близько 300 членів - господарів місць для ночівлі в сільській місцевості по всій території Латвії, було підготовлено спеціальний путівник. Він розміщений на сайті асоціації і включає інформацію про всі агротуристичні господарства Латвії.

Турист в позиції «Дари села» може спочатку обрати для себе, що саме його цікавить (ремісництво, гриби, ягоди, напої, бджоли, риба, тварини, птахи, лікарські рослини, присадибні господарства та ін.), а потім за ключовим словом переглянути повну інформацію про особливості даної послуги та садиби, які її пропонують. Сьогодні бути фермером, який ефективно розвиває своє господарство, поєднуючи агробізнес і туризм, у Європі неабияк престижно. Цією справою охоче займаються як пенсіонери, так і молодь. Для сприяння розвитку та ефективності агротуризму всі національні організації сільського туризму країн Європи об'єдналися в Європейську федерацію фермерського і сільського туризму (European Federation for Farm and Village Tourism) або скорочено «EuroGites». Мета даної федерації – популяризація та розвиток здорового відпочинку в сільській місцевості заради культурного, емоційного, фінансового й етнокультурного розвитку європейців [25-30].

2.4. Агротуризм Німеччини

У Німеччині поняття агротуризму, а також сільського туризму, позначає туристичну галузь із пропозиціями проведення вільного часу або відпустки у сільській – сільській обстановці.

Агротуризм (Ländlicher Tourismus) – це туристична пропозиція у сільському регіоні, яка охоплює перебування з отриманням вражень на або біля аграрного підприємства, переважно організується фермерами та дозволяє сільському господарству отримувати додатковий дохід. Основна

думка – це близькість до сім'ї, яка особисто контактує з туристом і знайомить його з буднями сільського життя.

В Австрії, Швейцарії, Південному Тиролі та баварському альпійському регіоні туризм центральний економічний фактор сільських областей і традиційно включений до аграрного контексту. Для селянина це можливість додаткового заробітку, який можна реалізувати в обмежених домашніх умовах без великих інвестицій. Вигідно це, тому що типовий двір середньоєвропейського регіону був призначений поряд із сім'єю також для кількох слуг і тому просторовий пристрій сприятливий для розміщення туристів. Тим часом галузь охоплює власний туристичний профіль.

«Сільська відпустка» в Німеччині ставитиметься все більше до комбінації з активного відпочинку, відпочинку на природі, сільської культури, також як оздоровчий відпочинок у сільському контексті. Сільський туризм не пропонується тільки спочатку селянськими підприємствами, а пропонується в туристичних регіонах із широким прошарком населення, що все більше прийшли з боку професійних продавців готельної справи.

Сільські господарства та селянські садиби формуються у регіональні об'єднання, метою яких є централізований маркетинг, реклама учасників об'єднання, також вони здійснюють контроль за якістю пропозиції серед учасників, надають інформаційну підтримку. Розвиток сільського туризму у Німеччині здійснюється і на державному рівні.

Міністерства федеративних земель Німеччини створюють окремі підрозділи, що займаються проблемами сільського туризму, проекти, концепції розвитку, фінансування сільського туризму, розробляють вимоги до якості, класифікації пропозицій.

Відпустку в селянській садибі та сільську відпустку в Німеччині поділяють на різні категорії відповідно до пропозиції чи спрямованість сільськогосподарської галузі виробництва: відпустка на селянській садибі, на кінному дворі, на дворі винороба, на рибальському дворі, на «фруктовому» дворі, відпочинок у сільському будиночку тощо .п.

Туристам як допомогу для орієнтації Федеральне об'єднання підприємців для відпочинку в селянській садибі та сільському туризмі в Німеччині (BAG) розробило 7 різних знаків якості або високоякісних нагород, які надаються за допомогою твердо визначених критеріїв оцінки: визнаний відпочинок на селянській садибі, визнаний відпочинок на кінному дворі, визнаний відпочинок на дворі винороба, визнаний відпочинок на рибальському дворі, визнаний відпочинок на «фруктовому» дворі, визнаний відпочинок «сільський будиночок», визнаний сільський відпочинок.

Сільські регіони можуть підрозділятися згідно з структурою регіону та структурою поселення на 3 регіональні категорії:

- 1) регіони у сфері впливу густонаселених районів;
- 2) регіони з ефективною центрально-місцевою структурою;
- 3) економічно нерозвинені регіони.

Для сільського регіону можуть бути так само типовими такі ознаки, як: віддаленість, низька щільність населення і незначні середні доходи, близьке до центрів становище, привабливі житлове розташування, нові економічні мережі та галузі туризму. Сільський регіон водночас у жодному разі – це не гомогенна категорія приміщення. Глобалізація, соціальна, економічна технологічна та екологічна зміна викликає у сільських регіонах безліч проблем та різних змін.

Наприклад, суспільно та економічно процвітаючі сільські регіони протистоять, насамперед, функціональній втраті, соціальній ерозії та міграції. Навіть якщо в економічній структурі сільських регіонів Німеччини вже давно не переважають лісове господарство, а також виноградарство та садівництво, то все ж таки вони мають все ще вагому роль. Тисячоліттями ландшафт культивувався і змінювався людьми. Сільськогосподарська економіка, лісова економіка та рибальська економіка, як основні користувачі площ у сільських регіонах, несуть основну відповідальність за збереження культурного ландшафту та біологічного розмаїття. Фермери та лісівники використовують природні умови, культурний ландшафт, тому вони дбають про їх збереження.

Так званий Агробізнес у Німеччині коштує понад 4 млн робочих місць. І при цьому ці робочі місця у сільському регіоні тісно пов'язані із життям місцевого населення.

Однак, при високих і вимогах до якості, харчування, а також екологічних вимог, з одного боку, і економічних, виробничих вимог і все більш жорсткої міжнародної конкуренції, з іншого боку, для багатьох сільських та лісоекономічних підприємств Німеччини стає важче триматися на ринку. Важливим джерелом доходу для сільського господарства певною мірою може бути виробництво відновлюваних видів сировини для тематичного та енергетичного застосування.

Агротуризм у Європі, в тому числі й у Німеччині, отримав свій розвиток насамперед через зниження економічного значення сільського господарства та необхідність його диверсифікації. Сільська місцевість втрачає свою привабливість як місце для проживання та роботи через високий рівень безробіття та низькі доходи. У Німеччині, незважаючи на потужну підтримку з боку держави та Європейського Союзу, проблеми села залишаються до кінця невирішеними.

Проблеми села у Німеччині:

- укрупнення агробізнесу;
- Високий рівень безробіття (особливо серед жінок до 30%);
- Міграція працездатного населення з сіл;
- Низький рівень доходу;
- Зміна зовнішнього вигляду сіл;
- Втрата "сільської філософії".

Масовий розвиток агротуризму в Німеччині почався, як і у всій Європі з 70-х років минулого століття, коли стало популярно виїжджати у вихідні на природу. Однак агротуризм у Німеччині до середини 90-х років існував лише

у її західній частині. Після об'єднання східної та західної частин Німеччини агротуризм почав розвиватися і на колишній території НДР. Розвиток агротуризму у Німеччині підтримується всіх рівнях федеральному, земельному, комунальному. При цьому підтримка надається у вигляді прямого фінансування підприємців, які займаються агротуризмом, наприклад, із Федеральної Земельної програми підтримки середнього та малого підприємництва. Побічно розвиток агротуризму підтримується різними програмами з розвитку сільської місцевості та сільського господарства, економічної та комунальної інфраструктури, що реалізуються Федеральними та Земельними Міністерствами економіки та праці, Міністерства захисту прав споживача, продовольства, сільського господарства, лісів та рибництва. Наприклад, у рамках програми "Оновлення сіл" місцева влада та населення мають фінансові можливості для відновлення зовнішнього вигляду сіл, доріг, а також фермерських господарств.

Німці є найдорожчою нацією в Європі, проте близько 34% з них здійснюють поїздки Німеччиною. Близько 13 % (40,54 мл.) туристів відпочивають у сільській місцевості, розміщуючись на фермах, сільських дворах та сільських пансіонах. Залежно від місця розміщення туриста агротуризм у Німеччині ділиться на такі види:

- відпочинок на фермі
- відпочинок на сільському подвір'ї
- відпочинок на виноробному подвір'ї.

Рис. 2.1 – класифікація агротуризму Німеччини

Найбільш активну роль розвитку агротуризму у Німеччині грають союзи чи суспільства з туризму лише на рівні Федеральних Земель і міжрегіональні партнерства, оскільки вони займаються плануванням і сприянням розвитку туризму. Рамкові умови у розвиток туризму виробляються Федеральним Міністерством економіки та праці разом із Радою з питань туризму. Узгодження всіх питань щодо розвитку туризму між федеральним та земельним рівнем здійснює Федеральний Земельний комітет з туризму. Питаннями контролю якості туристичного продукту агротуризму займаються кілька організацій: Німецька туристична спілка, Німецьке сільськогосподарське суспільство та партнерства/суспільства з туризму на земельному та міжрегіональному рівнях.

Німецьке сільськогосподарське товариство здійснює сертифікацію місць розміщення у сільській місцевості, видає знаки відповідності та проводить постійний моніторинг якості, а також займається інформаційною та рекламною підтримкою агротуризму у Німеччині. Особливо хотілося б відзначити міжрегіональні союзи/партнерства з туризму, які зазвичай об'єднують кілька муніципальних округів для формування різноманітнішого туристського продукту та спільного просування на внутрішньому туристському ринку.

У Німеччині існує безліч підходів до розвитку агротуризму, проте основними з них є: самоідентифікація та самодопомога; кооперація між усіма учасниками процесу розвитку; підтримка розвитку туризму за допомогою реалізації програм розвитку території та міжрегіональне та міжгалузеве співробітництво.

2.5. Дослідження об'єктів агротуризму Німеччини

1. Bauernhof Familie Wulff

Категорія: Фермерські будинки для сімейного відпочинку , для верхової їзди та з власною кухнею

Адреса: Sönke-Nissen-Koog 3
Reußenköge
Schleswig-Holstein
25821
Germany

Фермерський комплекс Familie Wulff розташований лише за 500 метрів від узбережжя Північного моря в центрі Північної Фризії, Німеччина . До послуг гостей чудові світлі та чисті апартаменти з власною кухнею, балконом, повністю обладнаною кухнею та супутниковим телебаченням.

Неподалік є пункт прокату велосипедів, і це чудова територія для подорожей на велосипеді. Це дуже близько до села Бредштедт і знаменитої глинистої рівнини Ваттенмер, а також знаходиться неподалік від чудового традиційного фрезійського міста Хюсум.

Для дітей облаштовано ігрову кімнату та ігрову зону з гойдалками та батутом. Також на фермі є стайні, можна організувати прогулянки на конях.

Тут є найкраще місце для орнітологів і фотографів природи. Дуже приємні та корисні господарі, функціональна та затишна квартира, ідеальна для спостереження за птахами та природою, розташована на північному краю NSG Beltringharder Koog, Ваттового моря та Халлігена та лише за десять хвилин їзди від NSG Nauke Haien Koog.

Рис .2.2 – німецька ферма Bauernhof Familie Wulff

2. Фермерський будинок Varenhof

Категорія: сімейні ферми та ферми з власною кухнею

Адреса: In der Großen Harras 11

Mossautal

Hessen

64756

Фермерський будинок Varenhof розташований серед пагорбів Гессена, Німеччина, між Франкфуртом і Мангеймом і неподалік від знаменитого красивого міста Гейдельберг. До послуг гостей комфортабельні номери з власною кухнею в симпатичних дерев'яних хатинах.

Фрма підходить для сімейного відпочинку з великою кількістю сільськогосподарських угідь, коровами та конями, де діти можуть зустрітися, а також дитячим майданчиком і майданчиком для барбекю в саду. У кожному номері є безкоштовний Wi-Fi і телевізор.

Рис. 2.3. - Фермерський будинок Varenhof

3.Ferienhof Arold

Категорія: сімейні ферми та ферми з власною кухнею

Адреса: Oberrimbach 56

Creglingen

Baden-Württemberg

97993

Germany

Недалеко від села Оберрімбах і лише за 10 хвилин їзди від Ротенбургана-Таубері, Німеччина, ця сімейна ферма безперечно підходить для сімейного відпочинку з дитячим майданчиком, включаючи батут і настільний теніс, і, звичайно, багато корів і курей, щоб познайомити дітей до.

Є чудова домашня їжа, а в саду є мангал. Його дуже просторі та зручні апартаменти з власною кухнею.

В околицях ви знайдете кілька чудових пішохідних стежок, а також катання на конях і хорошу рибалку та озера для купання.

Рис. 2.4 - Ferienhof Arold, сімейна ферма

4.Готель Weingut Weis

Категорія: Фермерські будинки типу "ліжко та сніданок" , Фермерські будинки для сімейного відпочинку , Фермерські готелі зі спа ,, де дозволено проживання з домашніми тваринами , Готелі у виноградниках

Адреса: Eitelsbacherweg 4
Mertesdorf
Rheinland-Pfalz
54318
Germany

Чотиризірковий готель Weingut Weis розташований у центрі виноробного регіону Мозель-Саар-Рувєр Рейнської області та за 20 хвилин їзди від одного з найстаріших міст Німеччини Тріра. Цей 4-зірковий готель у винограднику з акцентом на відпочинок і смачну їжу. На території є спа та оздоровчий центр; фінська сауна, гідромасажні ванни та цілий спектр послуг від масажу до ароматерапії та манікюру для обличчя.

До послуг гостей різноманітні комфортабельні сучасні номери та люкси з кабельним телебаченням, Wi-Fi та окремою ванною кімнатою, а також їжа та вино в ресторані готелю найвищого класу; щоранку подається вишуканий сніданок "шведський стіл", а протягом дня ви знайдете чудовий вибір фірмових страв регіону Рейн і Німеччини, включаючи, звичайно, деякі знамениті мозельські вина з їхньої власної виноробні.

Околиці справді популярні серед любителів вина, а також для велосипедних прогулянок. Якщо відпочинок стане занадто сильним, навколо вас прокладено багато відомих велосипедних маршрутів, і персонал може порадити вас з цього приводу, а також готель пропонує велосипеди напрокат.

Рис. 2.5. – Готель Weingut Weis, Німеччина

5. Hof Faasel – Bauernhofurlaub an der Ostsee

Категорія: сімейні ферми та ферми з власною кухнею

Адреса: Wiesenredder 18

Grömitz

Schleswig-Holstein

23743

Germany

Hof Faasel розташований у селі Грьоміц, земля Шлезвіг-Гольштейн, неподалік від узбережжя німецького Балтійського моря. Це чудове місце для піших прогулянок і особливо велосипедних прогулянок. На щастя для вас, ви можете безкоштовно взяти напрокат велосипеда безпосередньо в цьому привітному фермерському будинку.

Комфортабельні апартаменти з власною кухнею Hof Faasel розташовані на діючій фермі з гарним великим садом і сільськогосподарськими угіддями навколо. Усі апартаменти оснащені

повністю обладнаною кухнею, телевізором, DVD-програвачем і безкоштовним Wi-Fi на всій території.

Рис. 2.6. – сімейна ферма Hof Faasel – Bauernhofurlaub an der Ostsee

6. Bauernhof Vorderstiedler

Категорія: сімейні ферми та ферми з власною кухнею

Адреса: Untersbergweg 6

Berchtesgaden

Bayern

83471

Germany

Ця чудова діюча ферма розташована неподалік від міста Берхтесгаден, Баварія, Німеччина, неподалік від гірськолижного курорту Дженнер. З неї відкривається чудовий вид на Баварські Альпи. До послуг гостей просторі апартаменти з 2 спальнями та повністю обладнаною кухнею, вітальною та ванною кімнатою. Усі вони мають гарний балкон, телевізор із плоским екраном і Wi-Fi.

Тут є великий доглянутий сад із мангалом, який також ідеально підходить для дітей, є ігровий майданчик, і вони можуть весело провести час, допомагаючи на фермі.

Околиці чудово підходять для піших і велосипедних прогулянок, як згадувалося, гірськолижний курорт Дженнер знаходиться лише за 8 км, а інші визначні пам'ятки, наприклад, соляні копальні Берхтесгадена та озеро Кенігзеє, також знаходяться в безпосередній доступності. Столиця Баварії Мюнхен знаходиться приблизно за півтори години на північний захід, а до Зальцбурга в сусідній Австрії можна дістатися приблизно за півгодини.

Рис. 2.7 - Bauernhof Vorderstiedler, сімейна ферма

7. Urlaub auf dem Bauernhof Marx

Категорія: сімейні ферми та ферми з власною кухнею

Адреса: Blankenheimer Str. 19

Kelberg

Rheinland-Pfalz

53539

Germany

Цей фермерський будинок розташований на діючій фермі поблизу Кельбурга, в мальовничій сільській місцевості Рейнської області Німеччини. До послуг

гостей комфортабельні помешкання з власною кухнею, окремою ванною кімнатою та Wi-Fi, а також інтерактивна ферма з багатьма можливостями годувати тварин і кататися на них. сільськогосподарський трактор.

Для дітей є ігровий майданчик і катання на поні у великих садах, які також мають терасу та обладнання для барбекю. А в околицях є багато можливостей для піших та велосипедних прогулянок.

Рис. 2.8 - Urlaub auf dem Bauernhof Marx, сімейна ферма

8. Ferienhof Норре

Категорія: Фермерські будинки типу "ліжко та сніданок" , Фермерські будинки для сімейного відпочинку та Фермерські будинки з власною кухнею

Адреса: Auf'm Stein 1
Sundern
North Rhine-Westphalia
59846
Germany

Цей сімейний фермерський будинок розташований неподалік міст Зундерн і Дортмунд, у мальовничому регіоні Зауерланд землі Північний Рейн-Вестфалія, Німеччина . До послуг гостей дуже комфортабельні номери та

апартаменти з власною кухнею, усі з телевізором і окремою ванною кімнатою, а деякі з балконами.

Околиці, Зауерланд, справді красиві та відомі своїми пішохідними стежками. А взимку лише за 1 км від ферми можна зайнятися зимовим спортивним центром Wildewiesse.

Рис. 2.9 – фермерський будинок Ferienhof Норре

9. Фермерський будинок Hof Auf Der Wurp

Категорія: Фермерські будинки типу "ліжко та сніданок" , Фермерські будинки для сімейного відпочинку , Фермерські будинки для верхової їзди та Фермерські будинки, де дозволено проживання з домашніми тваринами

Адреса: Harrierwurp
Brake (Unterweser)
Niedersachsen
26919
Німеччина

Готель Hof Auf Der Wurp високо оцінений як готель типу "ліжко та сніданок", де дозволено розміщення з домашніми тваринами, у селі Гаррієрвурп, на північ від Бремена в Нижній Саксонії, Німеччина .

Усі номери мають окрему ванну кімнату, телевізор із плоским екраном, DVD-програвач і Wi-Fi, а також чудову терасу та патіо, що ведуть до доглянутих садів.

На фермі є обслуговування номерів, ви можете безкоштовно взяти напрокат велосипеди, а також покататися на конях, а навколишню багату сільську місцевість, повну низьких зелених полів і численних каналів, є багато цікавого для вивчення на конях або велосипедах.

Рис. 2.10 - Готель Hof Auf Der Wurp

10.Замок Еберштайн

Категорія: Фермерські будинки типу "ліжко та сніданок" , Кулінарні курси на фермі , Розкішні фермерські будинки ,, де дозволено проживання з домашніми тваринами , та готелі у виноградниках

Адреса: Schloss Eberstein

Gernsbach

Baden-Württemberg

76593

Germany

Зручно розташований поблизу Баден-Бадена та Карлсхуле, Німеччина, розкішний виноградниковий готель Schloss Eberstein є чудовим місцем, де можна розслабитися та побалувати себе. Протягом багатьох років він здобув солідну репутацію завдяки незмінно чудовій їжі та вину. Пропонуючи уроки кулінарії, це одне з найвідоміших місць у Німеччині для гурманів.

Він також має чудову, казкову обстановку; з видом на маленьке містечко Гернсбах, долину Мурґ і пагорби Шварцвальд, у самому серці найкрасивіших краєвидів регіону Баден-Вюртемберг.

Schloss Eberstein – це дуже розкішний готель, і ви можете очікувати дуже високого рівня комфорту та обслуговування. У них є гарно мебльовані двомісні та одномісні номери з окремою ванною кімнатою, міні-баром, Wi-Fi, телевізором і зоною відпочинку.

Сам готель є красивою спорудою, як всередині, так і зовні. Незважаючи на те, що номери сучасні, більша частина готелю має атмосферу старовинного світу, і тут дуже приємно блукати.

Краєвиди навколо також приголомшливі; це справді казкова обстановка, хоча слід зазначити, що фактичний замок, який прилягає до готелю, є приватною власністю, тому доступ досередини заборонений.

Як згадувалося вище, їжа тут виняткова, і обидва ресторани мають старовинну елегантність, яка доповнює враження від обіду.

Головний ресторан, Werner's, має зірку Мішлена, тому дещо затьмарює інший, ресторан Terrasse, але загалом такі високі стандарти, що вам буде пробачено, коли ви іноді думаєте, що є що.

Ресторан Werners працює з 18:30 до 22:00 із середи по неділю. У неділю також з 12:30 до 14:00. А з 1 січня до 11 березня кожного року обидва ресторани закриті в понеділок і вівторок, окрім сніданку.

У Schloss Eberstein є можливість взяти участь в одних із найкращих кулінарних курсів у Німеччині, і тут роблять чудові вина. Їхні виноградники знаходяться прямо за дверима, тому також можна організувати екскурсії по

виноградниках і виноробнях, дегустації тощо. Загалом, відмінний відпочинок для гурманів.

Обстановка замку Еберштайн дуже схожа на казку. Він розташований на вершині пагорба в оточенні виноградників і виходить на маленьке містечко Гернсбах і долину річки Мурґ. Це німецький Шварцвальд, один із найкрасивіших сільських регіонів Європи з густими лісами та пагорбами на милі навколо.

Це чудове місце для довгих, але відносно легких походів і прогулянок лісом, а навколо готелю є багато стежок. Зверніться за порадою та рекомендаціями до уважного персоналу. Велосипедні прогулянки також популярні в цій місцевості, хоча вона, звичайно, досить горбиста, і велосипеди можна взяти напрокат у готелі.

Це лише 15 км від відомого красивого курортного міста Баден-Баден, щось на кшталт Мекки для туристів вищого класу як вітчизняних, так і іноземних, і чудове, хоча й дороге місце, де можна провести день.

Ви також можете здійснити подорож Баденською винною дорогою, яка пролягає через передгір'я Шварцвальду, повз численні виноградники, історичні пам'ятки та деякі з тих чудових, типово німецьких, фахверкових сіл.

Відстань до Оффенбурга становить приблизно 70 км, а до Карлсруе — приблизно 40 км. До головного міста регіону Штутгарта можна дістатися трохи менше ніж за півтори години, а до Страсбурга у Франції — менше години.

Рис. 2.11 - замок Schloss Eberstein, Німеччина

11. Pferdehof und Wanderreitstation Dorsam

Категорія: сімейні ферми та ферми з власною кухнею

Адреса: Bettenbach 76

Mörlenbach

Hessen

69509

Germany

Цей милий фермерський будинок у Мерленбаху, Гессен, між Франкфуртом і Мангеймом, розташований дуже близько до одного з найчарівніших міст Німеччини, Гейдельберга, і пропонує помешкання з власною кухнею на діючій фермі в оточенні красивих лугов і полів коней. У всіх номерах є телевізор і безкоштовний Wi-Fi, а для дітей є гарний ігровий майданчик.

Рис. 2.12 – сімейна ферма Pferdehof und Wanderreitstation Dorsam

12. Пансіонат Ferienparadies Heidehof

Категорія: сімейні ферми та ферми з власною кухнею

Адреса: Ramscheiderhöhe 3-5

Hellenthal

Північний Рейн-Вестфалія

53940

Німеччина

Поруч із національним парком Ейфель у землі Північний Рейн-Вестфалія , Німеччина , цей сімейний фермерський будинок подобається дітям завдяки контактному зоопарку з козами, курками та свинями, а також розвагам з пошуку скарбів і дитячій дискотеці.

Тут є симпатичні котеджі та апартаменти з власною кухнею, усі вони мають повністю обладнану кухню та телевізор із плоским екраном. Тут також є

власне кафе; У кафе Heidehof, яке працює протягом усього дня, подають чудовий німецький сніданок "шведський стіл".

До послуг гостей гарна тераса з приладдям для барбекю, а привітна команда стійки реєстрації може організувати такі заходи в околицях, як катання на гірських велосипедах і стрільба з лука. У сезон також можна покататися на лижах у сусідньому центрі зимових видів спорту Weißer Stein.

Рис. 2.13 - Пансіонат Ferienparadies Heidehof

13. Гут Хюгле Ерлебнішоф

Категорія: Фермерські будинки типу "ліжко та сніданок" , Фермерські будинки для сімейного відпочинку , Фермерські будинки , де дозволено проживання з домашніми тваринами та Фермерські будинки з власною кухнею

Адреса: Bottenreute,5
Ravensburg
Baden-Württemberg
88214
Germany

Цей сімейний фермерський будинок розташований у регіоні Швабія на півдні Німеччини , у землі Баден-Вюртемберг, неподалік від Боденського озера та Шварцвальду. Дітям особливо сподобається лабіринт кукурудзяного поля, ігровий сарай і контактний зоопарк.

Їх варіанти розміщення, загалом вісімнадцять, варіюються від двомісних номерів до люксів і апартаментів з власною кухнею, і ви можете очікувати багато простору, чистоти та комфорту, супутникового телевізора з плоским екраном, безкоштовного Wi-Fi та стандартного обслуговування готелю.

Їхня їжа також є великою привабливістю, у них є ресторан найвищої якості, який щодня пропонує широкий вибір швабських та німецьких страв. Інгредієнти місцевого походження та органічні, наскільки це можливо, і вони пропонують хороший вибір безглютенових, вегетаріанських і веганських страв.

Надворі є багато місця для дітей і дорослих, де є дуже популярний лабіринт кукурудзяного поля, ігровий сарай і контактний зоопарк з вівцями та кроликами. Також є вишневий сад, де гості можуть взяти участь у зборі фруктів протягом червня та липня.

В околицях багато відвідувачів, сільська місцевість прекрасна, спокійна та сільська з великою кількістю чудових пішохідних та велосипедних маршрутів, і, звичайно, знамените Боденське озеро (німецькою мовою Боденське озеро) знаходиться лише приблизно в 10 км від міста Фрідріхсгафен, яке має власний регіональний аеропорт.

Рис. 2.14 – фермерський будинок Гут Хюгле Ерлебнішоф

14. Фермерський будинок Wimmerhof

Категорія: Фермерські будинки для сімейного відпочинку , Фермерські будинки для верхової їзди та Фермерські будинки з власною кухнею

Адреса: Almertsham 6

Höslwang

Bayern

83129

Germany

У баварському районі озер Егштетт-Хемгоф у Німеччині цей чудовий сімейний фермерський будинок пропонує три- та чотиризіркові розкішні апартаменти з власною кухнею, усі з ванними кімнатами, а з деяких відкривається прекрасний вид на гори.

Є сніданок шведський стіл зі смачними стравами прямо з діючої ферми. Це також добре для дітей, тут є катання на конях і невеликий контактний зоопарк, а навколо ферми ви знайдете багато можливостей для піших прогулянок і риболовлі в дуже красивій сільській місцевості.

Трохи далі ви знайдете лижі та інші зимові види спорту на курорті Зудельфельд, приблизно за 60 км від ферми. Дорога від столиці Баварії Мюнхена займе менше години на машині [32-36].

Рис. 2.15 - Фермерський будинок Wimmerhof

Висновки до розділу 2

Підсумовуючи досвід організації агротуризму в Європі, можна сказати, що агротуризм корисний як для відпочиваючих, так і для селян, сільських громад, регіонів і держави в цілому, він сприяє ефективному розвитку сільських територій. Сьогодні наша держава знаходиться на шляху до отримання статусу повноцінного члена Європейського Союзу. При вступі України в ЄС важливо враховувати в тому числі і високі вимоги до якості послуг агротуристичних підприємств. Впровадження ефективних форм при отриманні якісних послуг в агротуризмі, які будуть враховувати позитивний досвід європейських країн дасть змогу Україні стати конкурентоспроможною державою на світовому ринку. Українське село має значний туристичний потенціал: сприятливі кліматичні умови, різноманітні мальовничі ландшафти, багатство флори і фауни, культурно-історичні пам'ятки. Становлення та розвиток агротуризму, враховуючи позитивний досвід європейських країн, дасть змогу відтворити й розвинути трудовий потенціал в аграрній сфері, підвищити зайнятість сільського населення, збільшити

доходи селян та внески до бюджету країни, сформувати нові напрями виробництва й реалізації сільськогосподарської продукції, максимально наблизити до європейського рівень життя на селі.

Отже, сільський туризм позитивно впливає на розвиток сільських територій в Європі та світі. Для ефективного розвитку СЗТ в нашій країні необхідно:

- забезпечити організацію по матеріальній підтримці розвитку даного виду діяльності;
- прийняти документи, що чітко регулюватимуть діяльність усіх форм СТ;
- при розробці законів брати до уваги позитивний досвід європейських країн і світу в цілому щодо пільг з оподаткування для того, щоб господарям було вигідно розвивати діяльність із надання туристичних послуг;
- визначити стратегічною метою розвитку СЗТ створення конкурентоспроможного туристичного продукту як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Ці та інші заходи сприятимуть подальшому економічному й соціальному підйому сільських територій та допоможуть одержанню необхідних додаткових прибутків господарям і державі.

Агротуризм є додатковим джерелом доходу для сільських жителів із відносно низьким рівнем доходу у сільській місцевості:

агротуризм може підвищити конкурентоспроможність дрібного фермера; множинність агротуризму розширює його можливості; підтримка агротуризму центральним урядом та органами місцевого самоврядування доцільна підвищення рівня зайнятості у сільській місцевості та покращення її структури. Чинники, які уповільнюють розвиток агротуризму в пострадянських країнах, – це насамперед стан інфраструктури, нестача персоналу та відсутність поінформованості серед потенційних клієнтів, включаючи сільське населення.

Розділ 3 Розробка та просування агро-туру до Німеччини

3.1. Розробка агро-туру з України до Німеччини

Модний нині агротуризм уже давно популярний у Німеччині. Там він відомий як "Ferien auf dem Bauernhof" - відпочинок на фермі. Причому неважливо, чи це ферма чи ні. Важливим є сам факт присутності в її історії сільськогосподарської «сторінки», завдяки якій він може іменуватися «бауернхофом», тобто «подвір'ям», і заманювати туриста сільським побутом.

Агротуризм у Німеччині: як і де шукати?

При тому, що відпочинок у Німеччині на селі винятково популярний, єдиної державної політики щодо агротуризму, як, наприклад, в Італії, тут немає. Натомість у туристичному офісі будь-якого великого чи малого міста можна легко знайти список об'єктів «ферієнхауз» (Ferienhaus) - будинків у сільській місцевості, які пропонують свої послуги туристам. Таких об'єктів багато і в Інтернеті. Достатньо заглянути в каталог datscha-booking.com – в одній лише Баварії пропонується понад 6 тис. об'єктів, серед яких безліч тих сільських садиб.

Одним із найбільших на сьогодні ресурсів, що поєднують німецькі агротуристичні садиби, є landtourismus.de. Ось де з типово німецькою ґрунтовністю розібрані всі типи сільського житла: від кінних ферм до спортивних заміських центрів.

У Німеччині сьогодні є кілька регіонів, де саме агротуризм виявляється особливо привабливим варіантом відпочинку. Наприклад, долина річки Рейн, яка славиться своїм виноробством. Серед найвідоміших її міст – Рюдсхайм, Кобленц, Бінген, Бонн. Не дивно, що саме тут розквіт пишним кольором такий вид відпочинку, як туристичне проживання на виноробнях. Романтика, історія та тонкий смак – сьогодні саме виноробні садиби є в Німеччині еталоном вищого класу агротуризму. Нерідко вони розташовуються поруч із мальовничими замками або навіть у самих замках. Серед турів, які пропонуються постояльцям садиб у Німеччині найпопулярнішим вважається

поїздка в замок Бремзербург, на території якого знаходиться найбільший музей виноробства Рейну - Rheingauer Weinmuseum Brömserburg.

Відпочинок у Німеччині в агросадибі: що чекати?

Кінні ферми, екологічні садиби, сільські будинки для велосипедистів, гірськокожників та молодят, несподівані «бауернхофи» з російською лазнею, турецькою сауною та німецькою кухнею – нині в Німеччині легко можна знайти максимально широкий вибір заміського житла, який за всіма мірками буде агротуристичним. У великій кількості послуг німці також набридли. Постояльцям запропонують курси водіння трактора, традиційні способи виготовлення знаменитих солоних рогаликів, основи здорової кулінарії та органічного обробітку землі, риболовлю, садівництво, споглядання та медитацію.

Щороку серед великої кількості німецьких сільських будинків для туристів визначають найкращих із найкращих. Займається цим Німецьке Сільськогосподарське Товариство (Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft або DLG). 10 найкращих агротуристичних будинків Німеччини обирають. Починаючи з 1998 року. Агротуристичні будинки та вілли Німеччини оцінює представницьке журі. У 2013 році обрати найкращий сільський будинок 2013 року для відпочинку в Німеччині були запрошені представники німецької готельної асоціації DEHOGA, а також члени туристичних адміністрацій з кількох федеральних земель. Найчастішими переможцями останніх років були сільські вілли та садиби Баварії [37].

В 2-му розділі кваліфікаційної роботи було проаналізовано основні туристичні об'єкти, пов'язані з організацією агро турів з України до Німеччини.

Виходячи з ситуації в Україні (воєний стан, закриті аеропорти), в роботі запропоновано розробити автобусний агро-тур з м. Львів.

Було прийнято рішення обрати наступний агротуристичний об'єкт в Німеччині: ферма «Відпочинок з родиною Вульф» Urlaub bei Familie Wulff.

Ферма «Відпочинок із родиною Вульф» обіцяє веселоці для всієї родини. Розташована між полями та дамбою. Займається рослинництвом, свинарством та виробництвом біогазу.

Тут живуть свині, домашня птиця, собака і осел, поні, кролики. Любителі коней можуть з нетерпінням чекати уроків верхової їзди, а новачки можуть скористатися безкоштовним пробним уроком, щоб відкрити для себе верхову їзду. Діти підкорюють ігровий сарай та великий сад із ігровим майданчиком. Там футбольні ворота, баскетбольне кільце, гірка та гойдалки забезпечують багато вправ і розваг.

Десять 4-зіркових апартаментів у сільському стилі підходять для пар або сімей, деякі мають власну терасу чи балкон. Садовий павільйон також запрошує затриматися. Тут гості можуть грати, читати та відпочивати. Увечері люди зустрічаються на майданчику для барбекю.

Широкий ландшафт навколо ферми ідеально підходить для довгих прогулянок, прогулянок, катання на роликівих ковзанах, а також для велосипедних турів або катання верхи. Пізнавальний і захоплюючий похід до Халліга-Нордстрандішмура – це пізнавальна та захоплююча екскурсія.

Між полями та дамбою розташована ферма, яка радує сім'ї.

Рис.3.1 а - Ферма «Відпочинок із родиною Вульф», Німеччина

Рис.3.1б - Ферма «Відпочинок із родиною Вульф», Німеччина

Рис.3.1 в - Ферма «Відпочинок із родиною Вульф», Німеччина [38]

Пристрасть, унікальність, освіта та якість

Ферми бренду LandSelection відповідають цим чотирьом цінностям і вже більше 20 років радують гостей вражаючими концептами ферм і надзвичайними враженнями від відпочинку. Будь то власна базиліка на фермі, відреставрований амбар для мистецтва та культури чи авантюрна нічліг у монгольській юрті – кожна ферма LandSelection справляє враження по-своєму, і водночас надає великого значення тому, щоб заохочувати маленьких гостей в ігровій формі споживати нашу їжу свідомо. Для відданих господарів знання на фермі, звідки береться молоко, що росте на полі та як вирощують овочі, є такою ж частиною, як і якість та увага до деталей, що гарантує високоякісний відпочинок у пам'яті залишається країна, яка надовго залишиться популярною вдома.

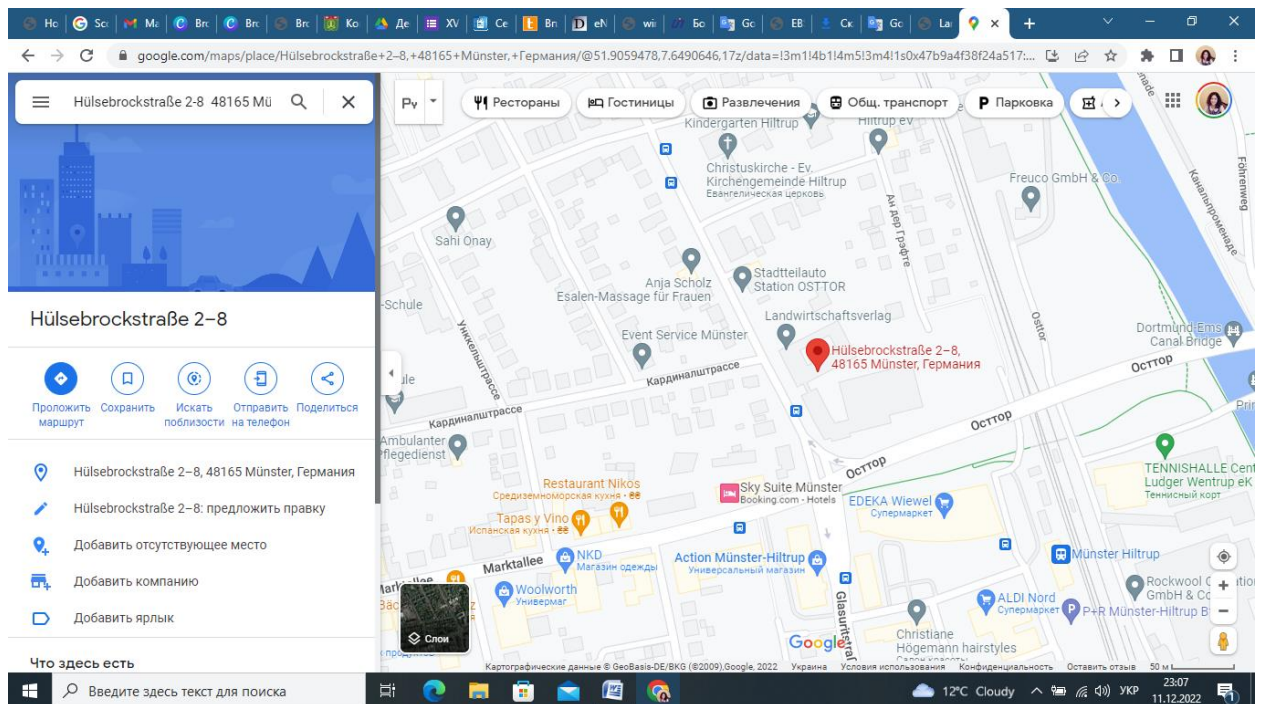

Рис. 3.2 – Геолокація ферми «Відпочинок із родиною Вульф», Німеччина, Адреса Hülsebrockstraße 2-8 , 48165 Münster

Схема маршруту агро-туру з України до німеччини наведена на рис. 3.3

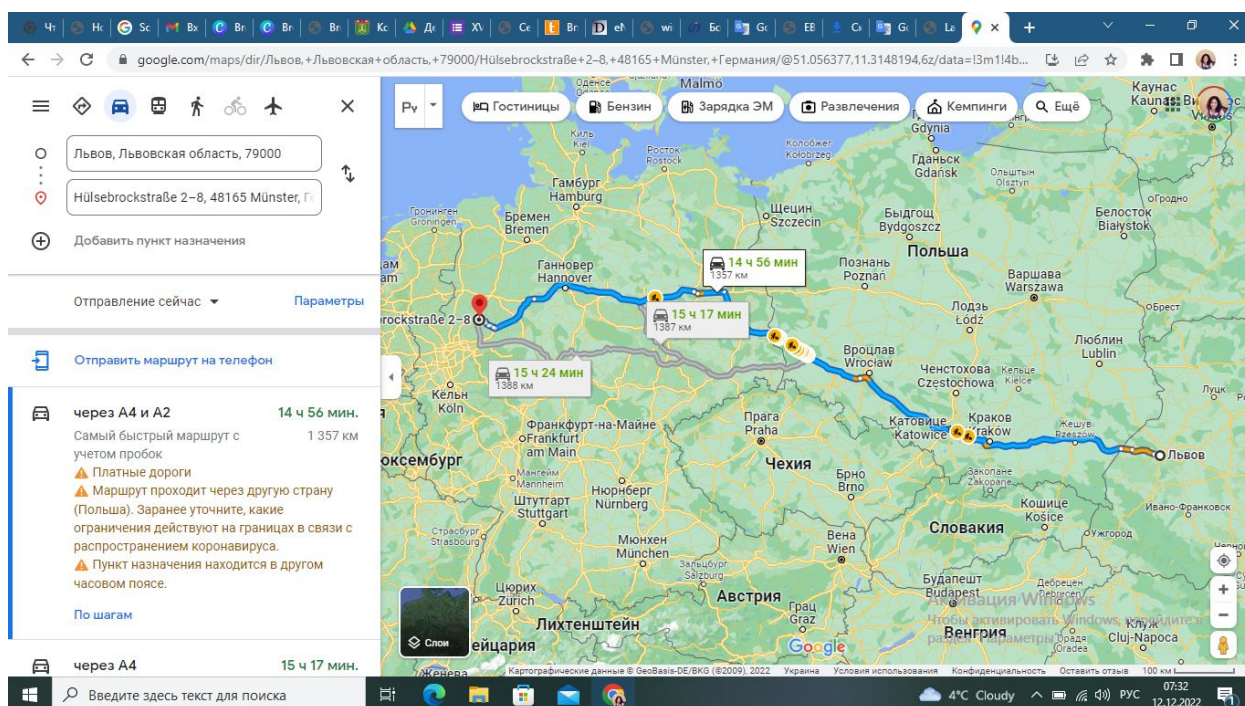

Рис. 3.3 - Схема агро-туру з України в Німеччину

Маршрут становить 1357 км, який можна подолати за 14 годин 56 хвилин, направляючись з міста Львів, Україна до м. Мюнстер, Німеччина через м. Краків, Польща.

План туру наведено в таблиці 3.1

Таблиця 3.1 План агротуру

Вид активності
1. Переїзд з м. Львів до м. Мюнстер
2. Розміщення туристів на фермі
3. Відпочинок на фермі протягом 5 днів
4. Виселення з ферми
5. Переїзд з м. Мюнстер до м.Львів

В програмі перебування передбачені основні послуги у вигляді проживання і триденного харчування та додаткові послуги: прогулянки фотозои, катання на конях, робота на фермі на різних ділянках.

3.2. Розрахунок вартості туру

Розрахунок вартості туру з урахуванням 5-денного відпочинку наведено в таблиці 3.2

Таблиця 3.2 Розрахунок вартості туру

№	Статті витрат	Розрахунок	Всього витрат на групу, грн
1	Розміщення на фермі	3200 грн *1 особу (1 доба)	16000
2	Страховання	500	500
3	Трансфер	Вартість автобусного квитка 3400 грн в одну сторону	6800
	Всього на 1 особу		23300

3.3 Просування агротуру з України до Німеччини

Просування на ринку як самої турфірми, так і її туристичного продукту є найважливішим засобом маркетингу. Просуванням вважається налагодження зв'язків із реальними та потенційними споживачами туристичних послуг з метою їх інформування про пропоновані турпродукти і спонукання до купівлі.

Подібні зв'язки реалізуються через такі канали просування, як:

- реклама в засобах масової інформації та інших визнаних рекламоносіях;
- стимулювання продажу;
- прямий продаж (прямий маркетинг);
- зв'язки з громадськістю (РК).

Усі заходи з просування турпродукту на ринку пов'язані з великими інвестиціями. Витрачаючи значні кошти на рекламу, підприємець ще не знає, наскільки вони окупляться в майбутньому. Тому ця ділянка маркетингової роботи вимагає особливої уваги.

Основними етапами роботи з просування турпродукту є:

- планування просування турпродукту на ринку;
- вибір каналів просування і рекламоносіїв;
- складання рекламного звернення;
- виконання й оцінка ефективності реклами.

Планування просування турпродукту на ринку включає: дослідження ринку, окреслення цілей, формування і розподіл бюджету.

Дослідження ринку — збутової території, споживача і турпродукту — є вихідною точкою планування.

Збутовою територією вважається та територія, на якій необхідно поширити рекламне звернення і здійснити інші заходи з просування турпродукту.

Знання особливостей споживача допомагає вибрати конкретні канали і засоби просування, які зможуть донести до нього найповнішу інформацію про турпродукт.

Аналіз турпродукту необхідний для того, щоб у рекламному зверненні підкреслити його унікальні властивості.

Окреслення цілей. Загальною метою просування турпродукту є підвищення його популярності. Однак більш конкретною метою турфірми буде донесення інформації про турпродукт до кожного цільового ринку і цільового сегмента. Це необхідно:

- для набуття турпродуктом і самою турфірмою широкої популярності;
- для створення позитивного іміджу турпродукту і турфірми;
- для зміцнення позицій турфірми на ринку та протистояння можливим конкурентам.

За метою звернення туристичну рекламу поділяють на такі види:

- товарна реклама, спрямована на популяризацію турпродукту;
- корпоративна реклама, метою якої є покращення іміджу й підвищення авторитету турфірми, впізнання її торгової марки;
- ділова реклама, яка сприяє налагодженню ділових відносин турфірми з іншими підприємствами галузі.

Формування рекламного бюджету

На рекламний бюджет впливають такі фактори:

- обсяг, розмір і потенціал цільового ринку (сегмент);
- роль реклами в реалізації маркетингової стратегії. Різні маршрути і види туризму вимагають більшої чи меншої рекламної підтримки;
- тривалість життєвого циклу турпродукту. Наприклад, реклама конгресних, фестивальних турів має більш епізодичний характер і вимагає менших витрат порівняно з пізнавальним масовим туризмом;
- диверсифікованість турпродукту (реклама комплексних турів, додаткових послуг);
- обсяг продажу та планований прибуток;
- витрати конкурентів на рекламу;
- фінансові можливості.

Хоча розробка рекламного бюджету — справа суто суб'єктивна і якихось загальних формул не існує, опираючись на досвід, можна сформулювати загальні принципи планування рекламних асигнувань:

- визначення рекламних асигнувань у відсотковому відношенні до суми доходів (витрат) турфірми;
- визначення розмірів асигнувань із урахуванням мети і завдань маркетингу. В цьому разі бюджет розраховують за кошторисом планованих рекламних витрат;
- планування рекламних асигнувань за залишковим принципом чи "скільки може собі дозволити турфірма";
- приріст (у відсотках) до підсумків рекламних витрат попереднього року.

З метою залучення додаткових коштів для рекламної діяльності турфірми нерідко використовують спільну рекламу, кооперуючись з іншими турфірмами, готельними чи транспортними компаніями.

Розподіл рекламного бюджету. Для цілеспрямованого й ефективного використання рекламних асигнувань необхідно планувати їхній розподіл за основними статтями витрат, наприклад, за:

- функціями рекламної роботи (оплата рекламоносіїв, виготовлення рекламних звернень, адміністративні витрати, резерв);
- каналами просування і рекламоносіями;
- напрямками і маршрутами турів, видами туризму;
- періодами рекламних кампаній [39].

Висновки до розділу 3

В результаті розробки агро-туру з України до Німеччини було досягнуто всіх цілей.

Насамперед, було визначено основну туристичну локацію для побудови агро-туру до Німеччини. Визначено тип туру, побудовано маршрут туру.

В розділі розроблено програму агро-туру, розраховано вартість туру на 1 особу, яка складає 23300 грн, з урахуванням транспортних витрат.

В розділі представлено пропозиції по просуванню розробленого туру, які включають комплекс дій та технологічних рішень

Висновки та рекомендації

1. Дана кваліфікаційна робота направлена на політику сприяння розвитку зеленого туризму.
2. В роботі розкрито сутність поняття аграрного туризму в контексті сільсько-зеленого туризму. Наведено його класифікацію і основні види.
3. В роботі проаналізовано і охарактеризовано стан та перспективни аграрного туризму на міжнародному ринку в контексті надання послуг, доведено затребуваність такого виду туристів і зацікавленість споживача.
4. Серед європейських країн наведено аналіз основних туристичних об'єктів Німеччини для організації агротурів.
5. Розроблено агро-тур з України до Німеччини. В роботі представлено маршрут туру, який планується з м. Львів до німецького м. Мюнстер через Польщу. Довжина маршруту в один кінець складає 1357 км.
6. Розраховано вартість туру на 1 особу з урахуванням 5 денного проживання з послугами відпочинку на туристичній фермі, враховано 2 дні на дорогу туди і назад, яка становить.
7. В роботі представлено пропозиції по просуванню розробленого туру, які включають комплекс дій та технологічних рішень.

Дана кваліфікаційна робота рекомендована для використання туристичними фірмами для розширення асортименту послуг.

Список використаних джерел інформації

1. [Електронний ресурс].– Режим доступу:
<http://svitmandr.com.ua/%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC/>
2. Кудла Н. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку агротуристичного руху / Н. Кудла // Економіка АПК. -2006. — №2.- С. 31.
3. [Електронний ресурс].– Режим доступу:
<https://pidru4niki.com/2015073165617/turizm/agroturizm>
4. Кудла Н.Є. Вплив екотуризму на збалансований розвиток сільських територій /Н.Є. Кудла //Вісн. Львів. у-ту, Сер. "Міжнародні відносини". — Вип. 24. — Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. — С.147.
5. Кудла Н. Структурні зміни діяльності особистих селянських господарств у сфері надання туристичних послуг / Н. Кудла // Географія і туризм: європейський досвід : мат. III Міжнар. наук. конф. — Л. : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. — С.83.
6. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 р.
URL: https://tourlib.net/zakon/pro_turyzm.htm.
7. Бойко М.Ф., Мазнеєв Г.Є., Мазоренко Д.І. Відкриття власного бізнесу в системі агропромислового комплексу: навч. посіб. Х.: ОКО, 2002. 232 с.
8. Дудинов В.Г. Диверсифікація - основа производства продукции рыночной новизны // Тематична добірка "Диверсифікація у сільськогосподарському виробництві". К.: Центральна наукова сільськогосподарська бібліотека, 1999. С.6-8.
9. Зоренко О.В. Диверсифікація аграрних підприємств: сутність, напрями та види // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. 2005. №1. С.144-147.

10. Йошинара Є., Сакума А., Ітамі К. Стратегія диверсифікації на японському підприємстві. Токіо: Nipon Keirai, 1979. 434 с.
11. Корінько М.Д. Диверсифікація як економічний процес // Актуальні проблеми економіки. 2007. Вип.4(70). С.48-53.
12. Кудла Н. Багатофункціональний розвиток сільських територій від базових ідей до активізації місцевого підприємництва // Економіка України. 2008. №1. С.62-71.
- 13.. Dominika Z. Ekoturystyka (wyzwania i nadzieje). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2000. S.200.
14. Что за агротуризм? [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.squidoo.com/Agritourism-ideas>
15. Detaillierte Suche. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.atostogoskaime.lt/de/>.
16. Happy holidays on the farm. [Електронний ресурс].– Режим доступу: URL: <https://www.farmholidays.com/>
17. ECEAT – European Centre for Ecological and Agricultural Tourism. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.eceat.org/> .
18. Tourismuspolitische Leitlinien der Bundesregierung. Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie, 2009.
19. Wake up to the country! Great farm b&b, self-catering, glamping & more! [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.farmstay.co.uk/> .
20. Tschechisches Futter für Körper und Geist. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.czechtourism.com/de/p/a-stayintouchcz/>
21. Wyszukiwanie obiektów ECEAT – Poland. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.eceat.pl/>
22. WWOOF New Zealand. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://wwoof.nz/join-step1/>
23. Welcome to WWOOF. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://wwoofinternational.org/>

24. WWOOF Новая Зеландия. Добро пожаловать на органические фермы. [Электронный ресурс].– Режим доступа: <https://wwwoof.nz> (дата обращения: 28.06.2020).
- 25.[Электронный ресурс].– Режим доступа: http://www.tnv-agro.ksauniv.ks.ua/archives/90_2015/40.pdf
- 26.Биркович В.І. Сільський земельний туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України // Стратегічні пріоритети: Наук. збірн. – 2008. – № 1. – С. 138-143.
- 27.. Європейський досвід організації сільського зеленого туризму [Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://tourlib.net>
- 28.Малік М. Й. Сільський аграрний туризм як чинник розвитку сільських територій України / М. Й. Малік, Л. В. Забуранна // Економіка АПК: [міжнар. наук.-виробн. журнал]. – 2012. – № 5. – С. 110 – 115.
- 29.Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 271 с.
- 30.Світовий досвід розвитку сільського зеленого туризму [Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://archive.nbuv.gov.ua>
- 31.Чеглей В. М. Сільський зелений туризм як вид рекреаційної діяльності / В. М. Чеглей // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 163; ч. 1 [Електронний ресурс].– Режим доступа: http://tourlib.net/statti_ukr/cheglej.htm
- 32.Електронний ресурс].– Режим доступа: <https://landlord.ua/news/agrarniy-turizm-mozhe-dati-fermeru-do-70-dodatkovogo-dohodu/>
33. [Електронний ресурс].– Режим доступа: <https://www.farmstayplanet.com/farm-stay-rural-travel-guides/germany/>
34. [Електронний ресурс].– Режим доступа: <https://www.nature.house/agriturismo-germany>

35. [Электронный ресурс].– Режим доступа:
<https://www.travelocity.com/Germany-Agritourism.d64-aaAgritourism.Travel-Guide-Accommodation>

36. [Электронный ресурс].– Режим доступа:
<https://www.wotif.com/Germany-Agritourism.d64-aaAgritourism.Travel-Guide-Accommodation>

37. [Электронный ресурс].– Режим доступа: <https://www.datscha-booking.com/173/agro-germany.html>

38.[Электронный ресурс].– Режим
доступа:<https://www.hoefediebegeistern.de/h%C3%B6fe-im-norden/familie-wulff/>

39.[Электронный ресурс].– Режим доступа:
https://pidru4niki.com/17481012/turizm/prosuвання_turistichnogo_produktu_rin_ku
